

Příloha k audioknize

aurora

PUBLIXING

Tělo je trubice.

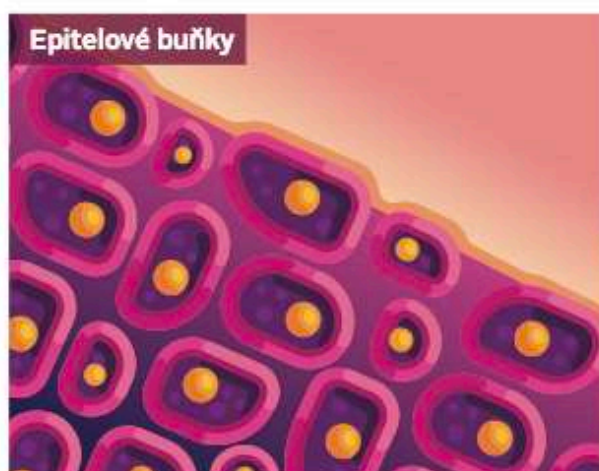
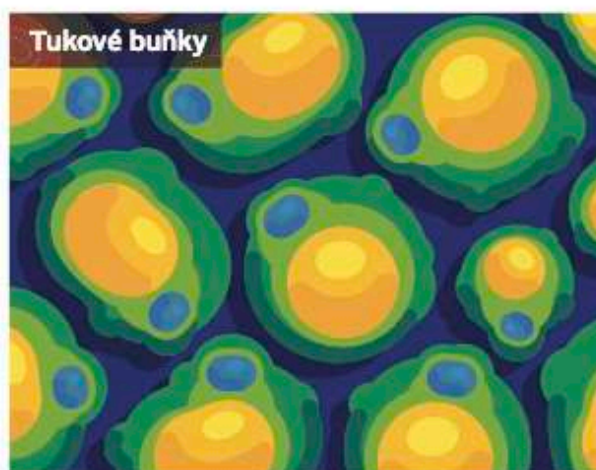
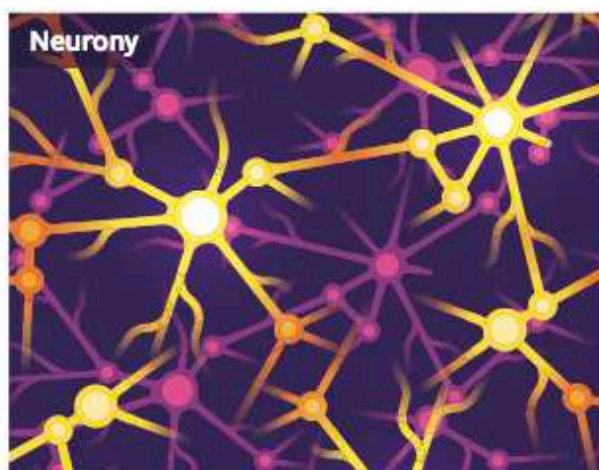
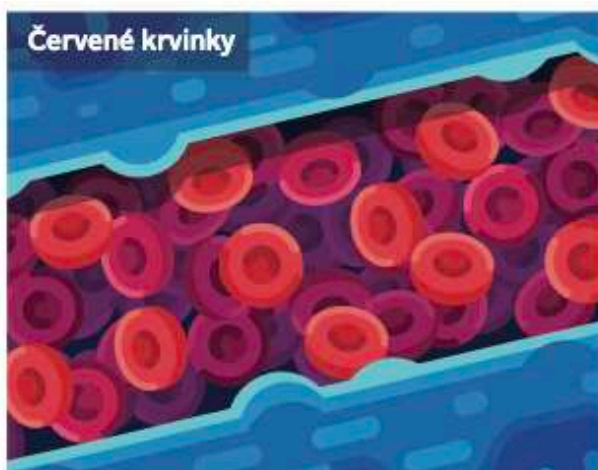

aurora

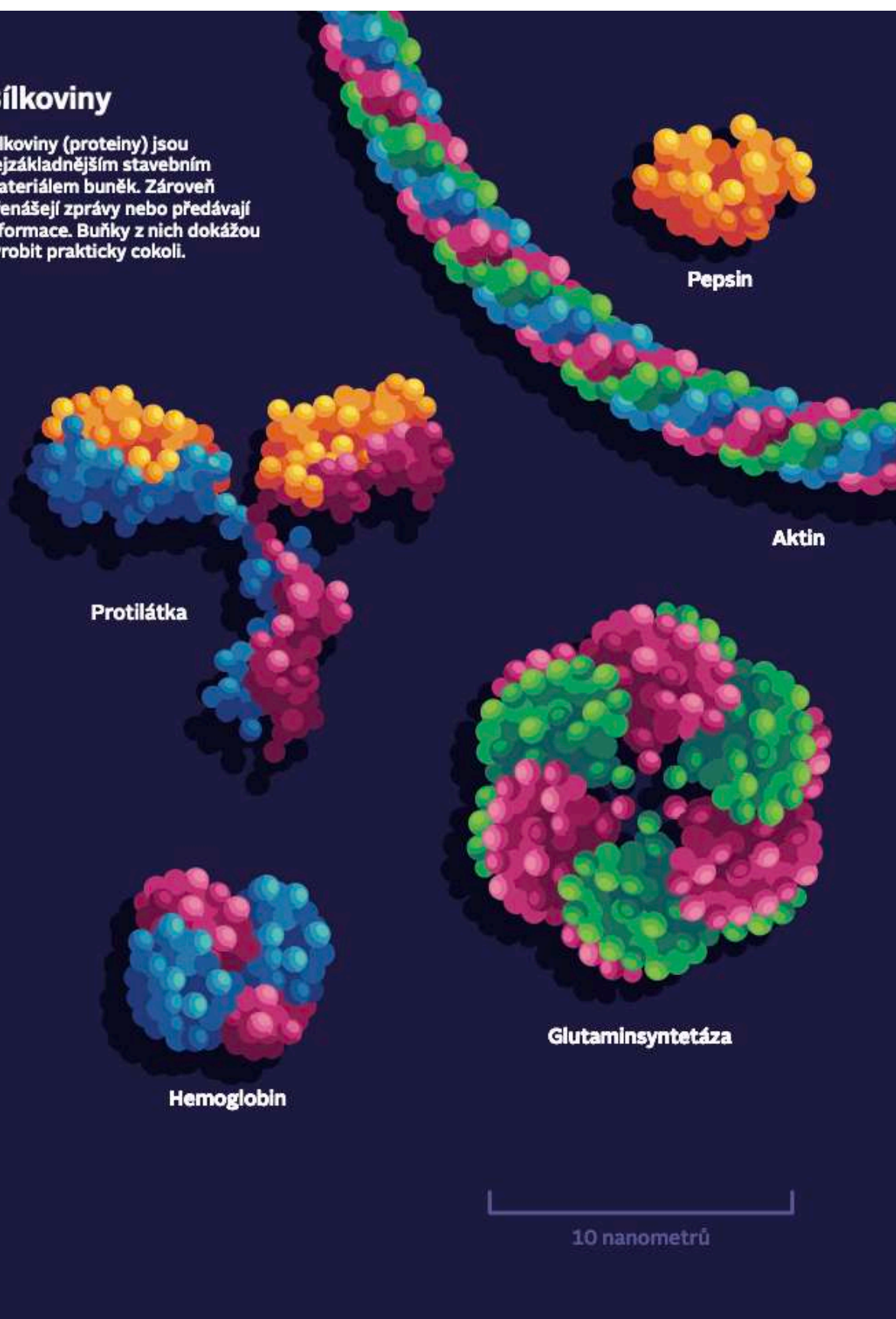
PUBLIXING

KAPITOLA 3

Bílkoviny

Bílkoviny (proteiny) jsou nejzákladnějším stavebním materiálem buněk. Zároveň přenášejí zprávy nebo předávají informace. Buňky z nich dokážou vyrobit prakticky cokoli.

aurora

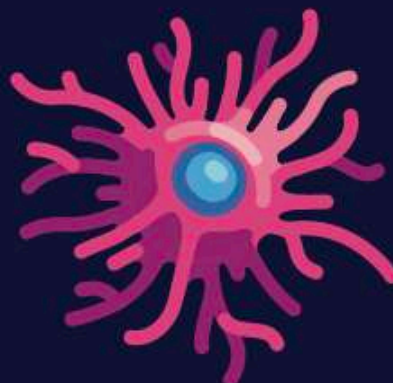

PUBLIXING

Klíčoví hráči imunitního systému

Makrofág

Dendritická buňka

Neutrofil

Komplement

Přirozený zabíječ (NK buňka)

T-lymfocyt

B-lymfocyt

Protilátky

Bazofil

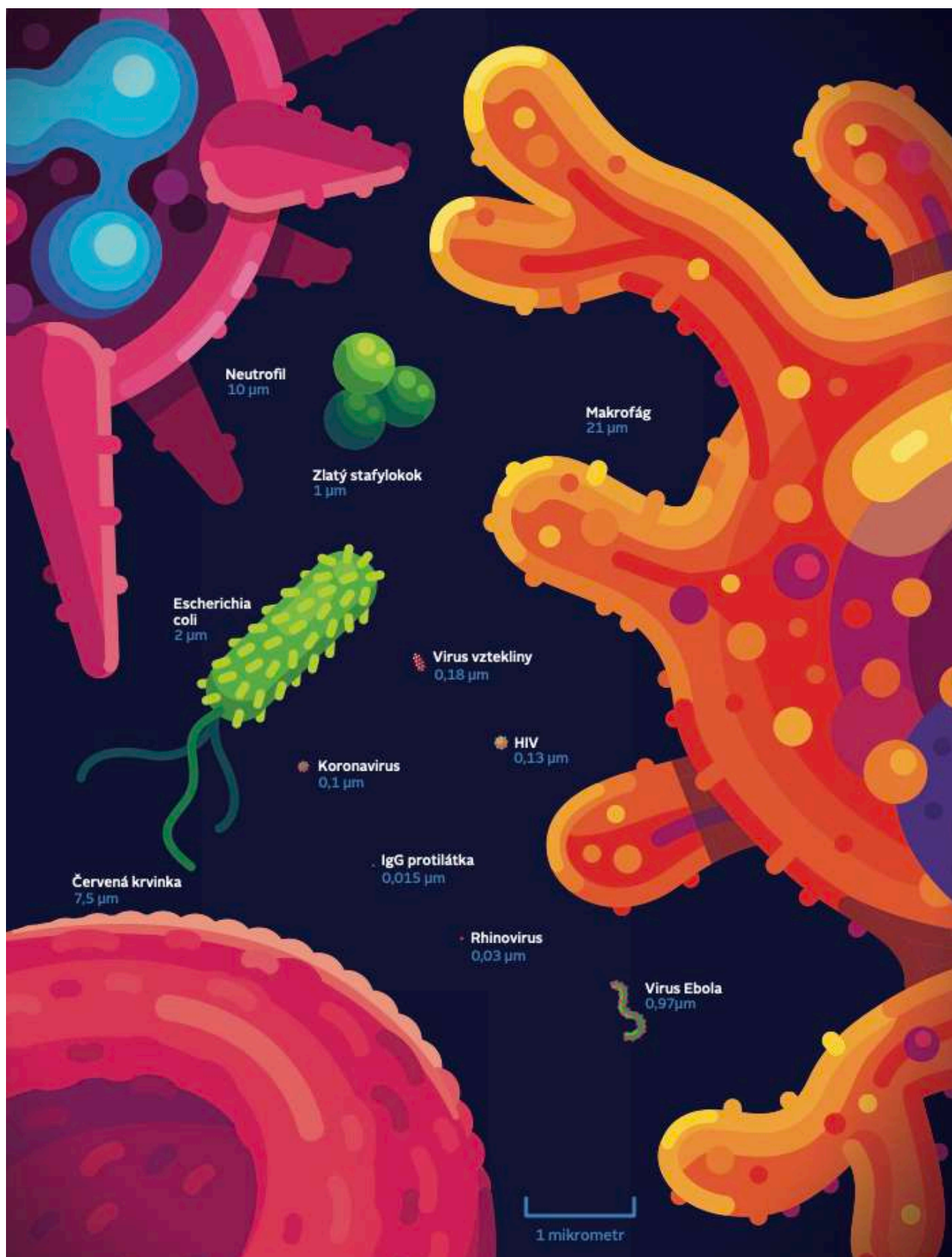

Eozinofil

Žírná buňka

KAPITOLA 5

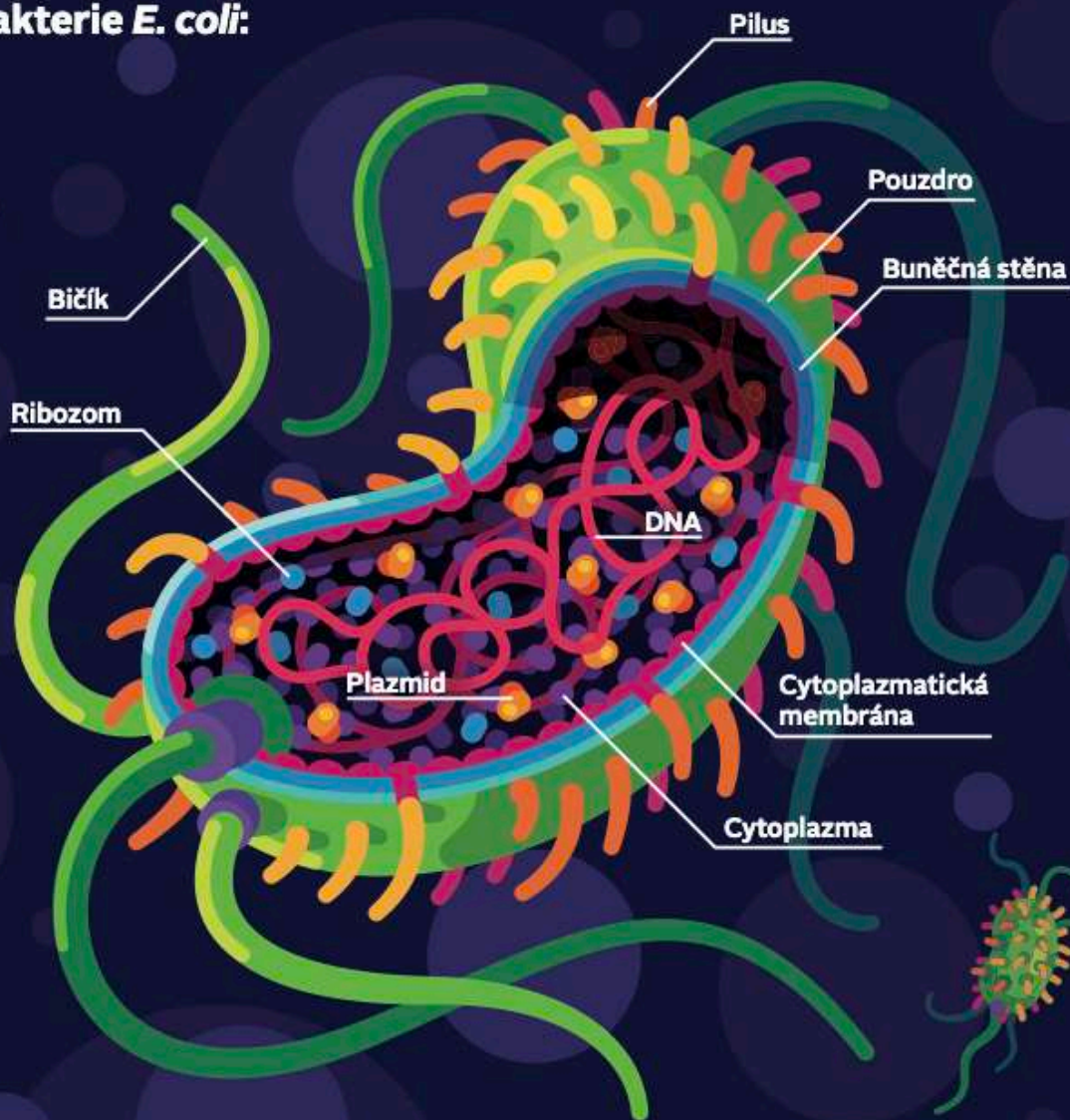

aurora

PUBLIXING

Bakterie *E. coli*:

Morfologie bakterií:

Koky

Tyčinky

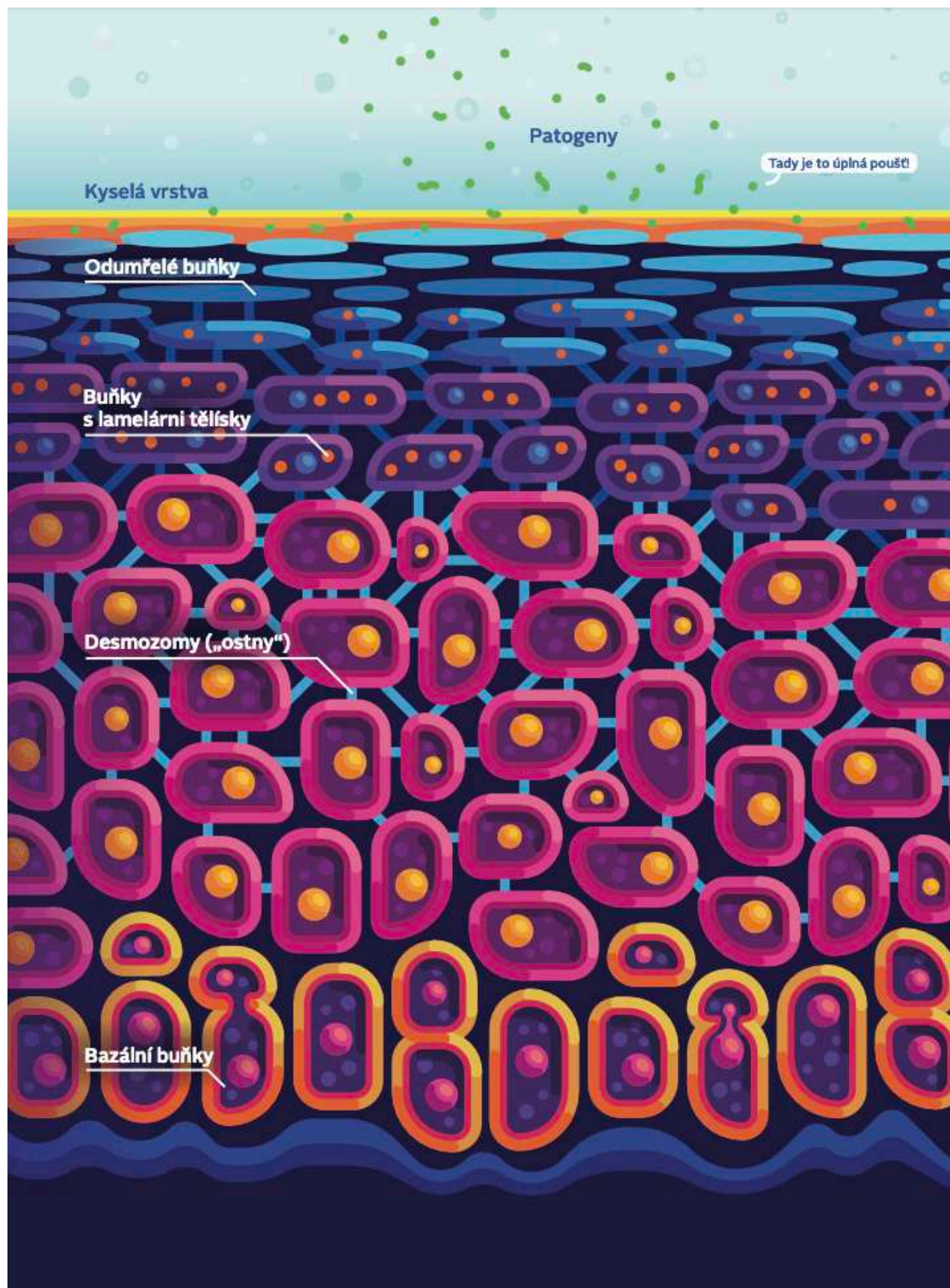
Spirály

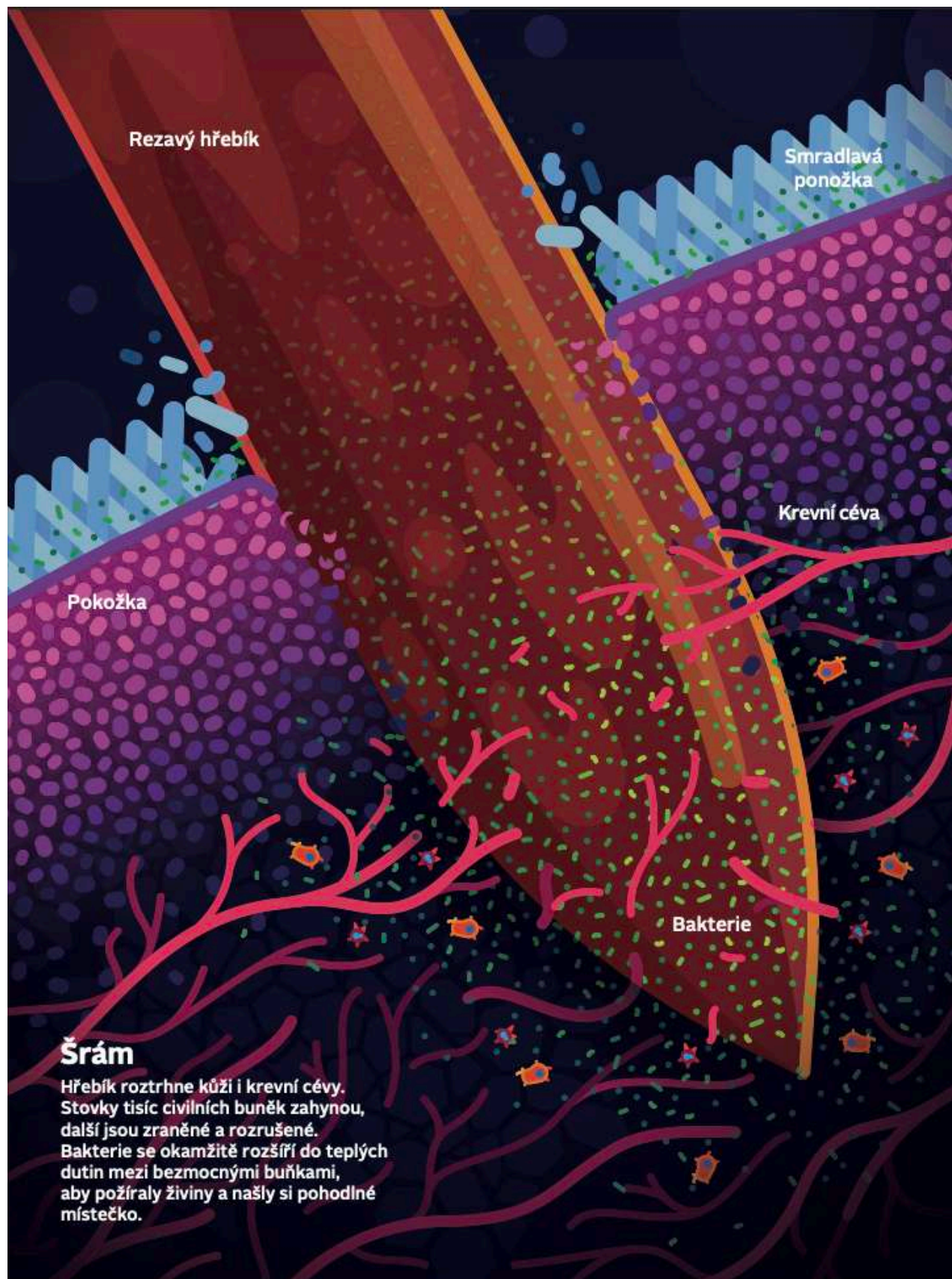

aurora

PUBLIXING

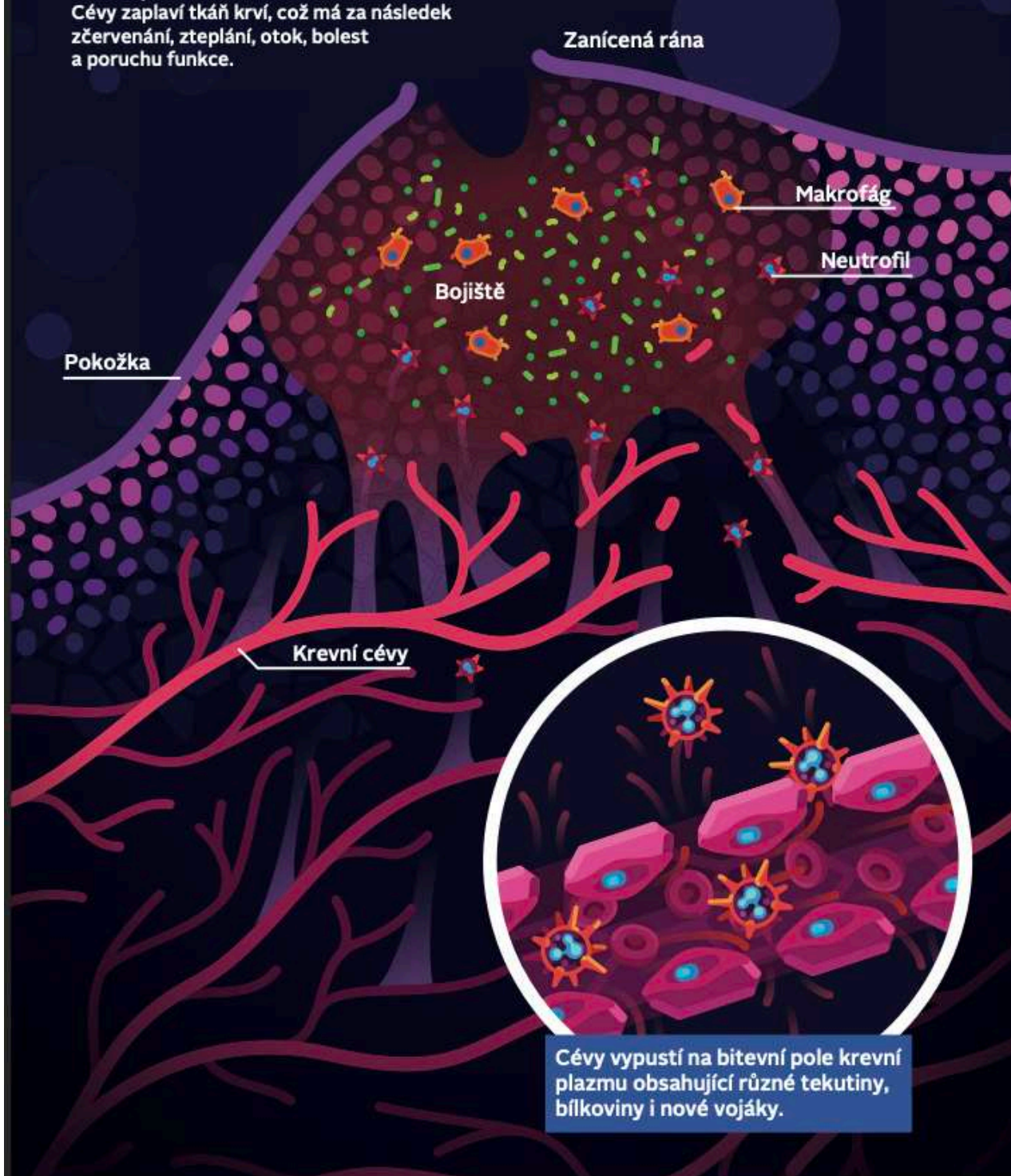
Fagocytóza

1. Fagocyt chytí patogen.
2. Zabalí nepřítele do membrány a polapí ho v miniaturním vězení.
3. Vězení se sloučí s komůrkou plnou kyseliny.
4. Kyselina rozloží patogen na základní složky.
5. Fagocyt část z nich pozře a zbytek vyvrhne ostatním buňkám.

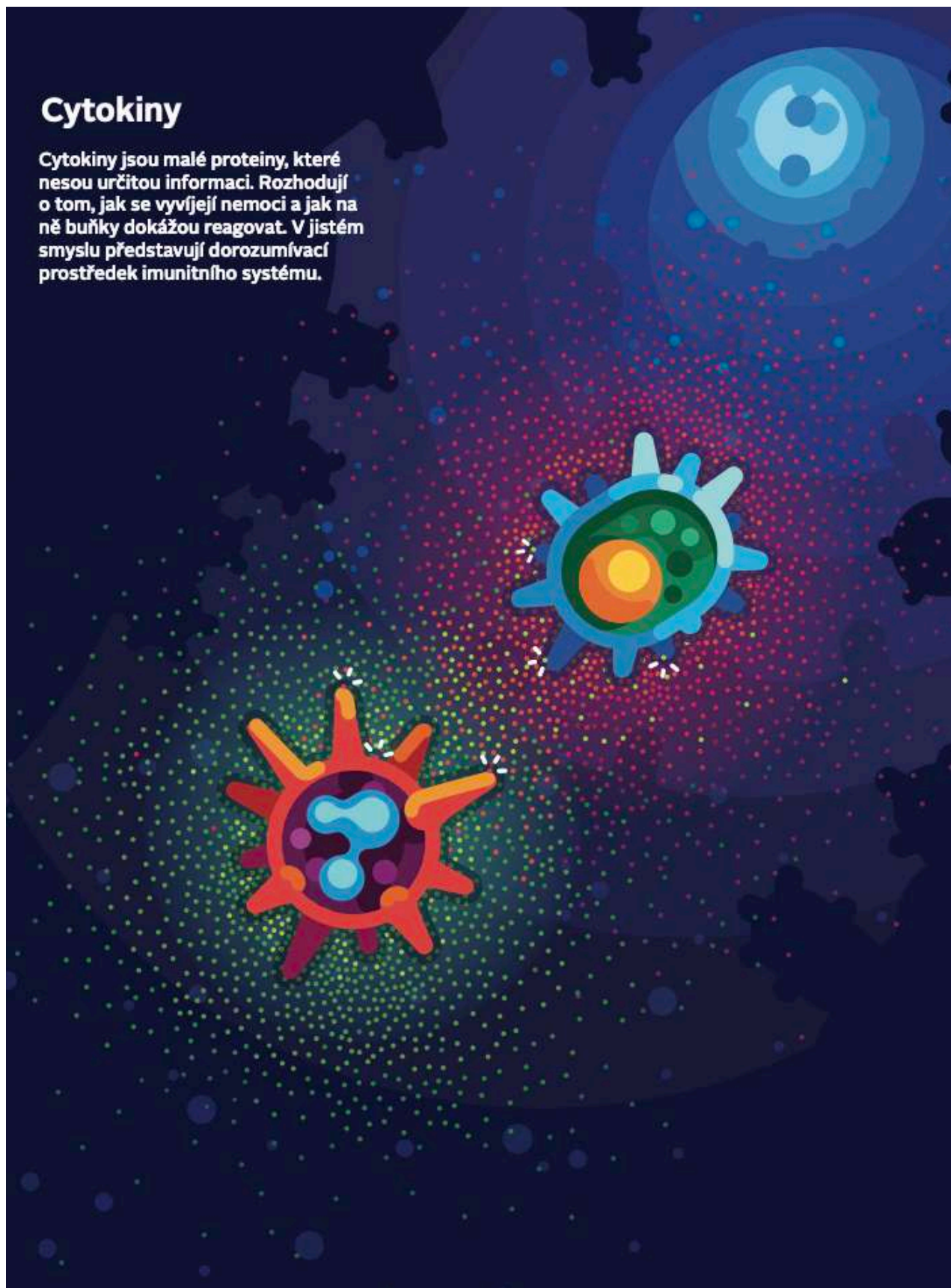
Zánět

Zánět je komplexní biologická reakce imunitního systému, která rychle vztyčí obranu proti zranění či infekci. Cévy zaplaví tkáň krví, což má za následek zčervenání, zteplání, otok, bolest a poruchu funkce.

Cytokiny

Cytokiny jsou malé proteiny, které nesou určitou informaci. Rozhodují o tom, jak se vyvíjejí nemoci a jak na ně buňky dokážou reagovat. V jistém smyslu představují dorozumivací prostředek imunitního systému.

aurora

PUBLIXING

Receptory

Receptory představují jakési smyslové orgány buněk. V zásadě fungují jako zámky a klíče, takže reagují pouze na konkrétní molekuly.

aurora

PUBLIXING

Komplementové proteiny

C3b

C3a

Bb

Ba

C4b

C4a

C2b

C2a

D

P

C1q

C1r

C1s

MBL

MASP-1

MASP-2

C5b

C5a

C6

C7

C8

C9

C1INH

MCP

DAF

H

C4bp

CD59

CR1

CR2

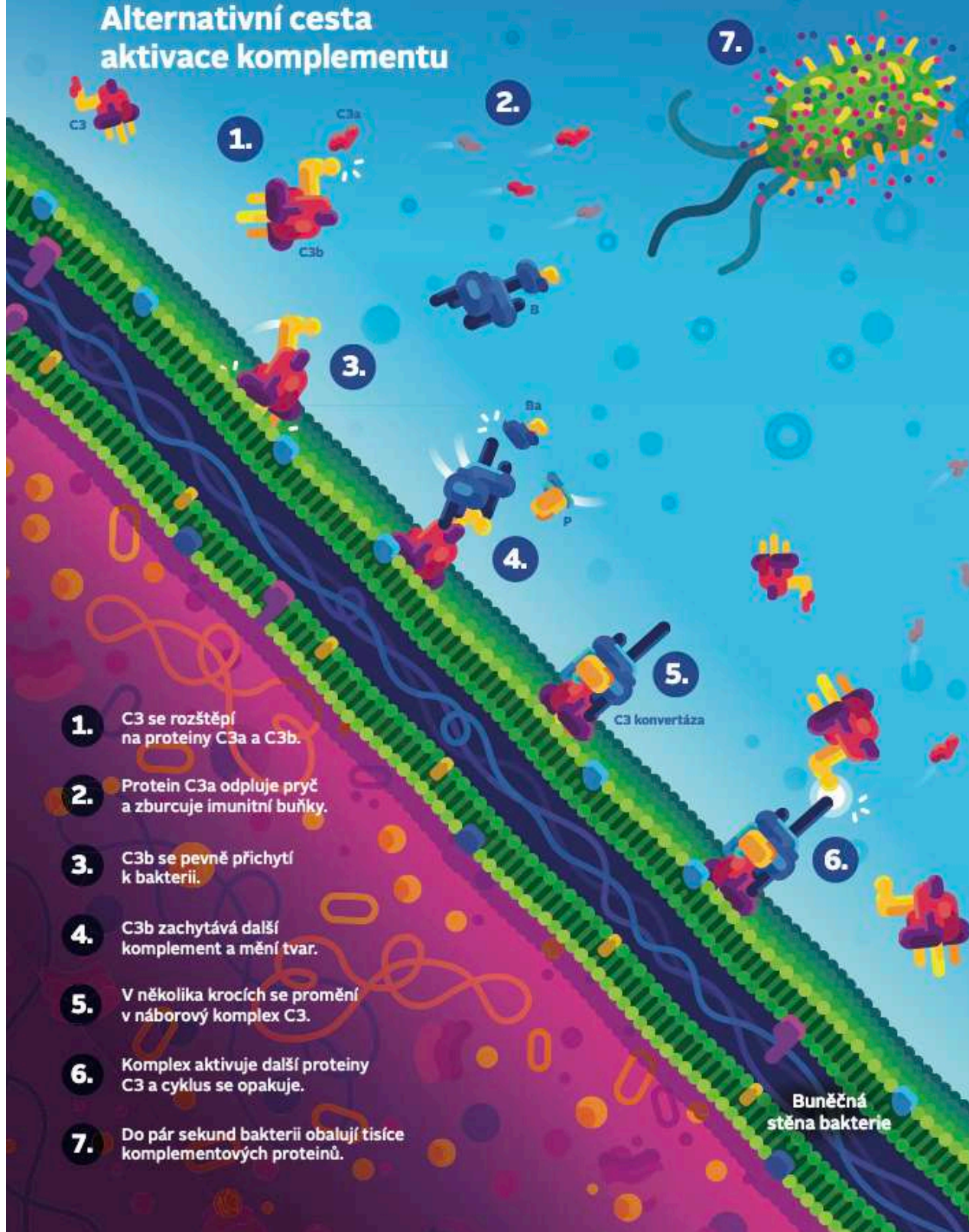
CR3

CR4

Komplementový systém patří mezi klíčové složky imunitní soustavy. Skládá se z armády čítající přes 30 různých bílkovin, které složitě a elegantně spolupracují na tom, aby zastavily vetřelce. Komplement se ve zkratce stará o tři věci: mrzačí nepřátele, aktivuje obranyschopnost a dělá do mikrobů díry, dokud neumřou.

Alternativní cesta aktivace komplementu

Shrnutí vrozeného imunitního systému:

Fyzická bariéra

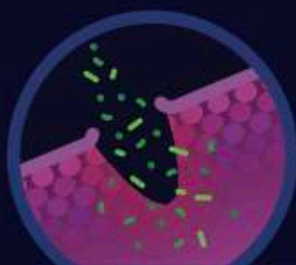
Makrofágy

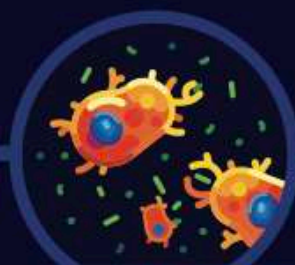
Neutrofilly

Komplement

1. Hraniční zeď (kůže) je prolomena.

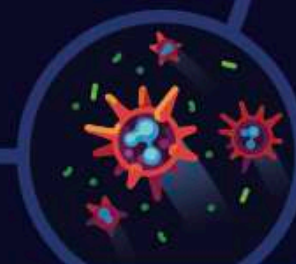
2. Makrofágy pohlcují a zabíjejí.

5. Dorazí posily včetně komplementu.

4. Imunitní buňky zavěsí k zánětu.

3. Makrofágy povolají neutrofilly.

6. Komplement značkuje, mrzačí a zabíjí.

7. Útočníci jsou poraženi.

Zmákli jsme to!

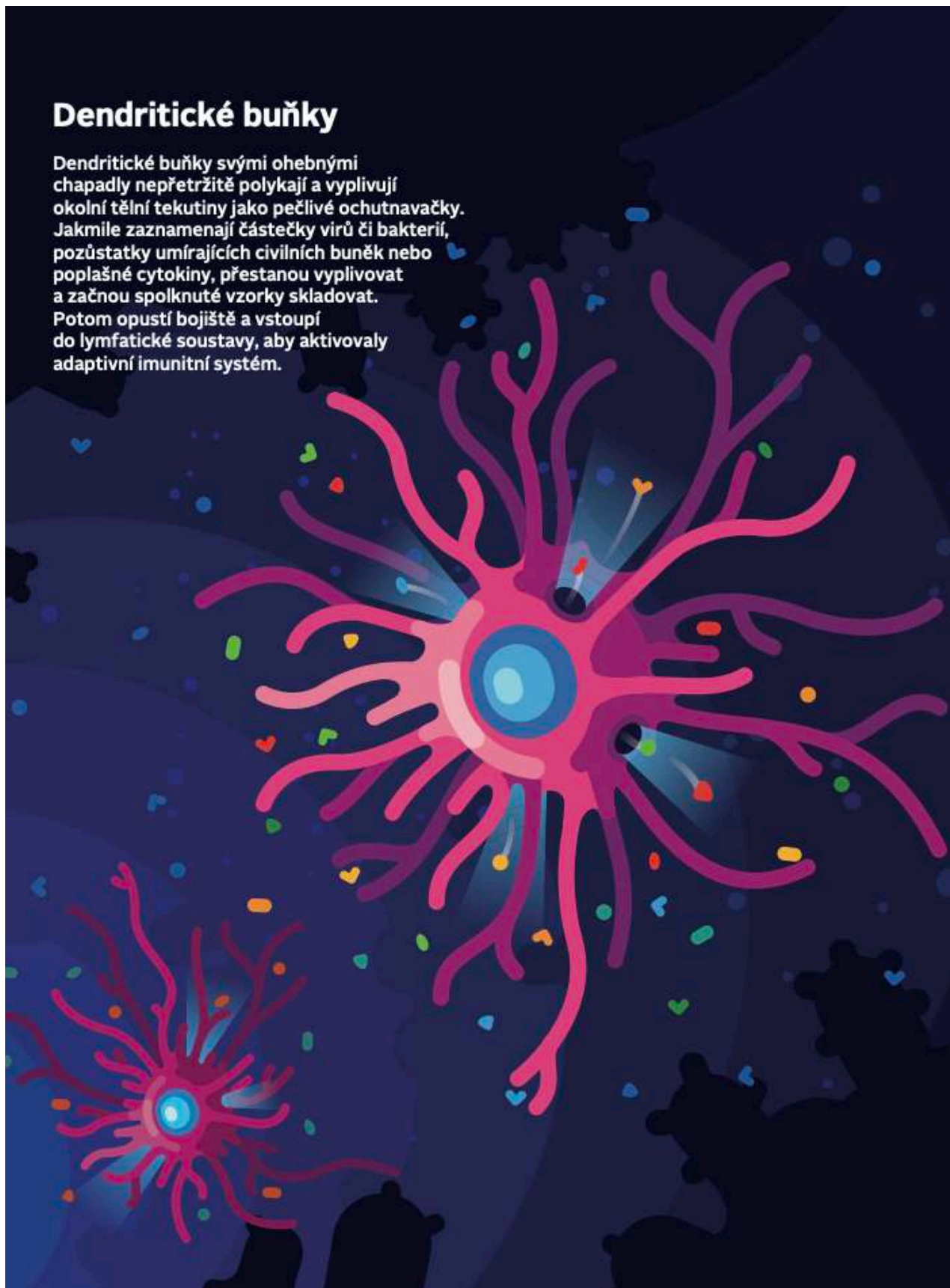
aurora

PUBLIXING

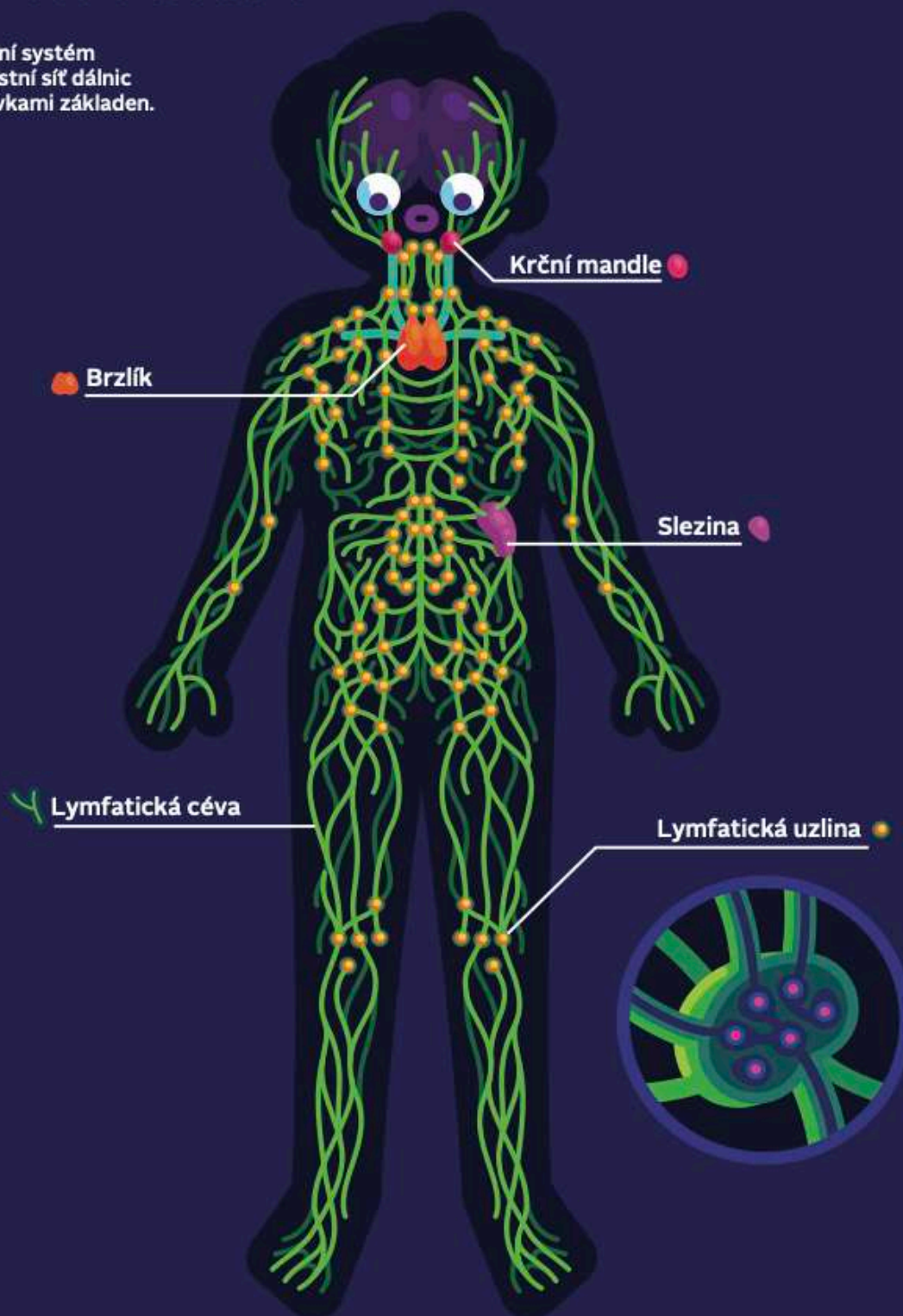
Dendritické buňky

Dendritické buňky svými ohebnými chapadly nepřetržitě polykají a vyplivují okolní tělní tekutiny jako pečlivé ochutnavačky. Jakmile zaznamenají částičky virů či bakterií, pozůstatky umírajících civilních buněk nebo poplašné cytokiny, přestanou vyplivovat a začnou spolknuté vzorky skladovat. Potom opustí bojiště a vstoupí do lymfatické soustavy, aby aktivovaly adaptivní imunitní systém.

Lymfatická soustava

Imunitní systém má vlastní síť dálnic se stovkami základen.

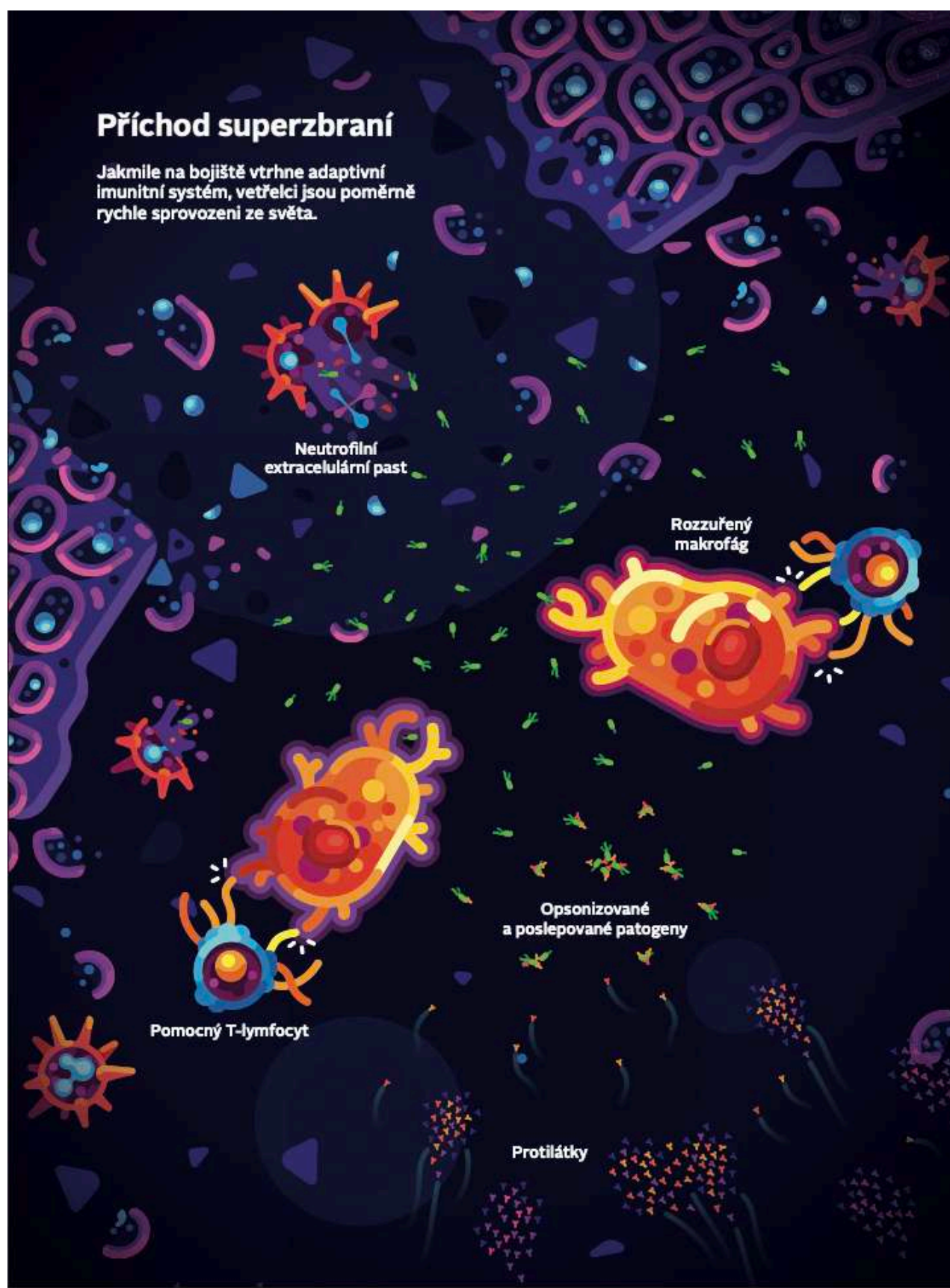
aurora

PUBLIXING

Příchod superzbraní

Jakmile na bojiště vtrhne adaptivní imunitní systém, vetřelci jsou poměrně rychle srovozeni ze světa.

Neutrofilní extracelulární past

Rozzuřený makrofág

Opsonizované a posleповané patogeny

Pomocný T-lymfocyt

Protilátky

aurora

PUBLIXING

Prezentace antigenu aneb „párky v rohlíku“

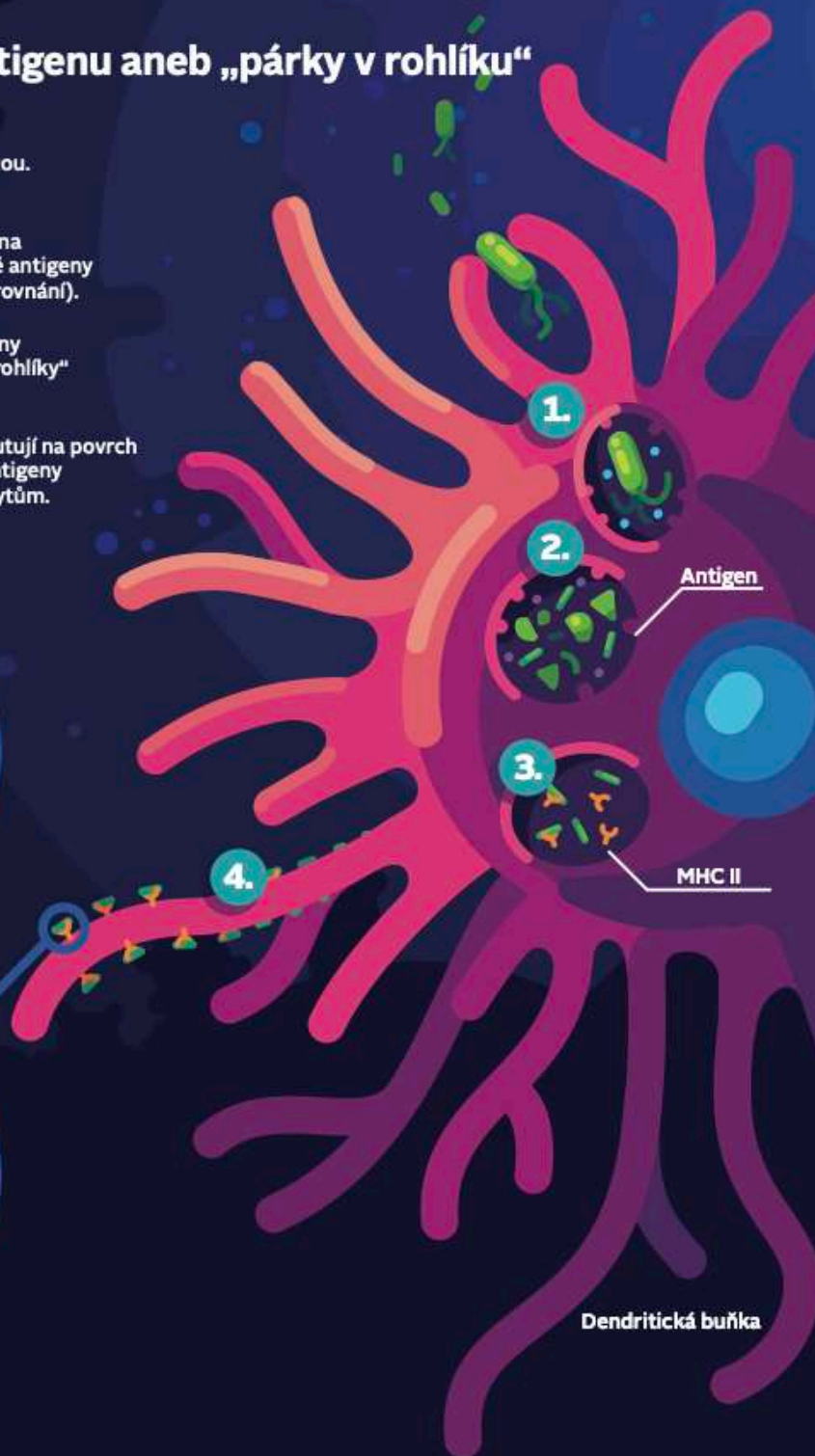
1. Bakterie je polapena a pohlčena fagocytózou.
2. Následně je rozštěpena na kousíčky nazývané antigeny („párky“ v našem přirovnání).
3. Antigeny jsou zasazeny do molekul MHC II („rohlíky“ v našem přirovnání).
4. Molekuly MHC II doputují na povrch buňky a prezentují antigeny pomocným T-lymfocytům.

Molekula MHC II:
„rohlík“

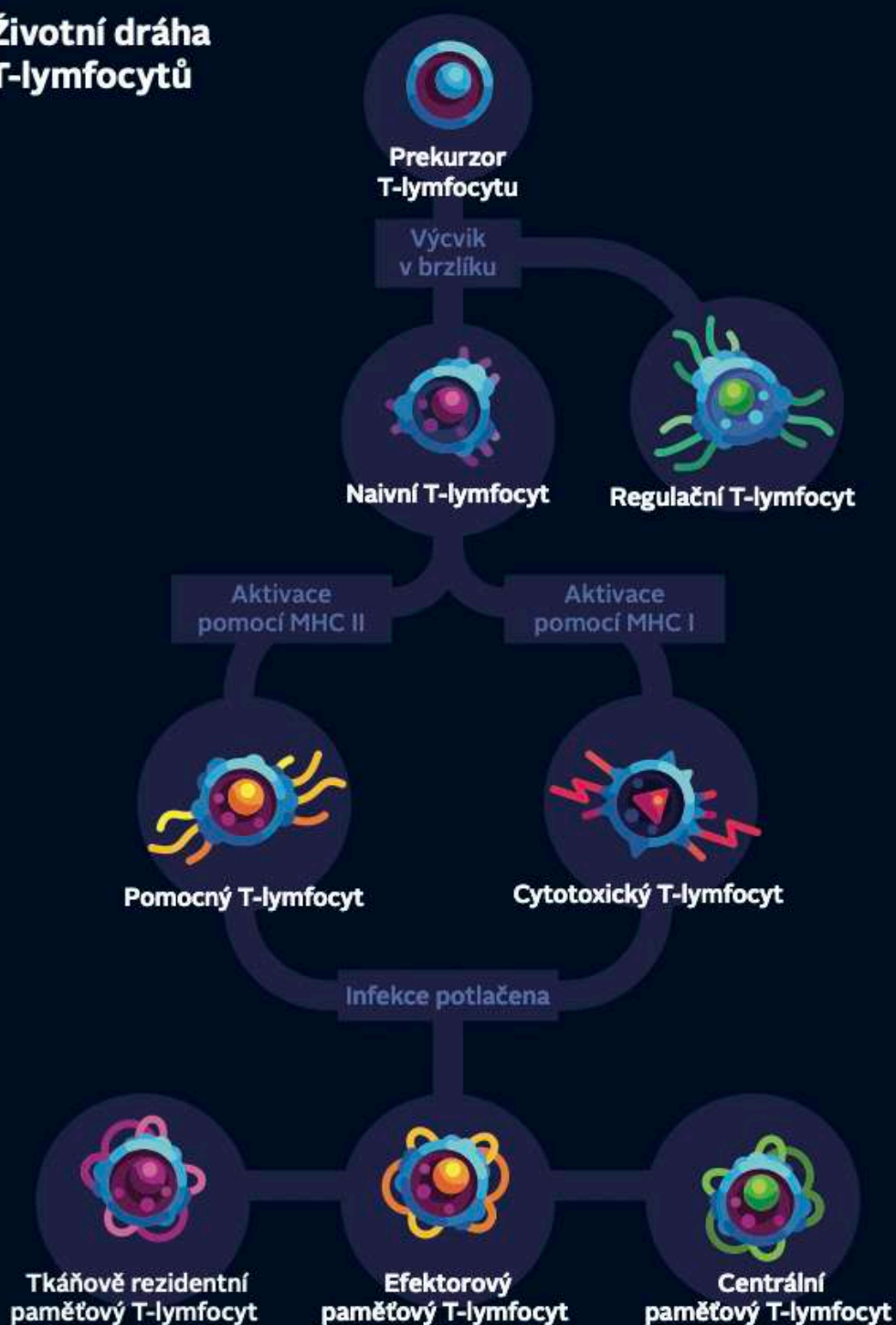

Antigen:
„párek“

Dendritická buňka

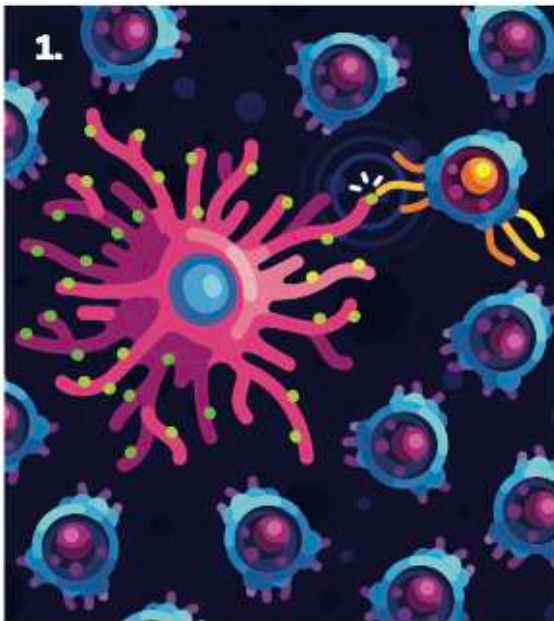
Životní dráha T-lymfocytů

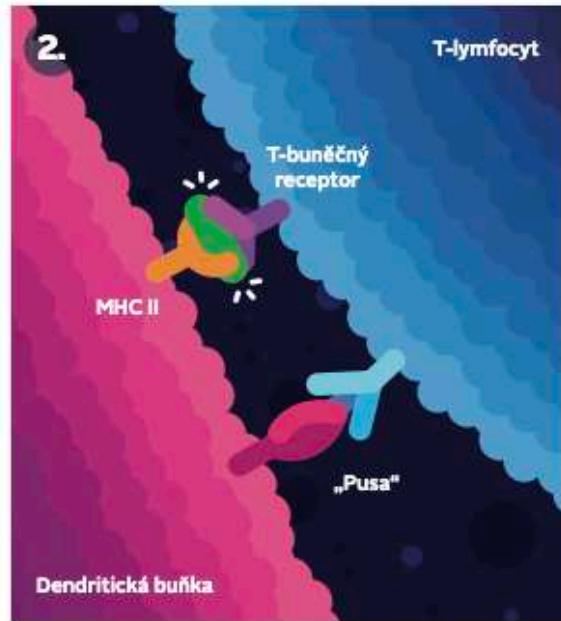
aurora

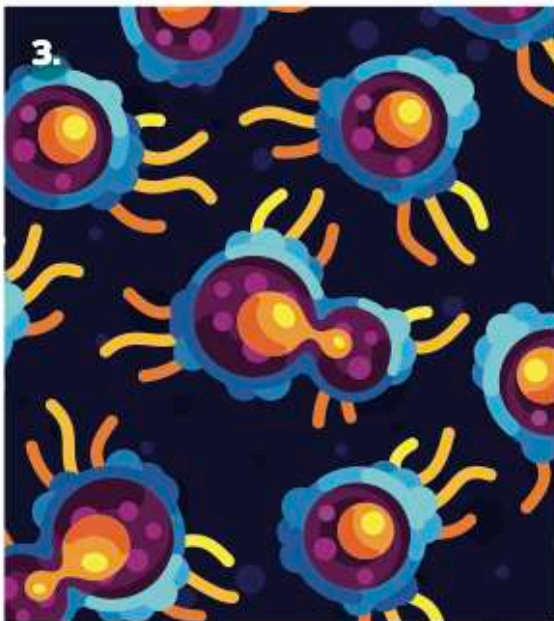
PUBLIXING

1. Dendritická buňka prezentuje antigen (párek) a hledá T-lymfocyt s odpovídajícími receptory.

2. Když dotýčnou T-buňku objeví, spojí se s ní a vzájemně si jinou dvojicí receptorů vymění další signál (dají si pusu). Pomocný T-lymfocyt je aktivován!

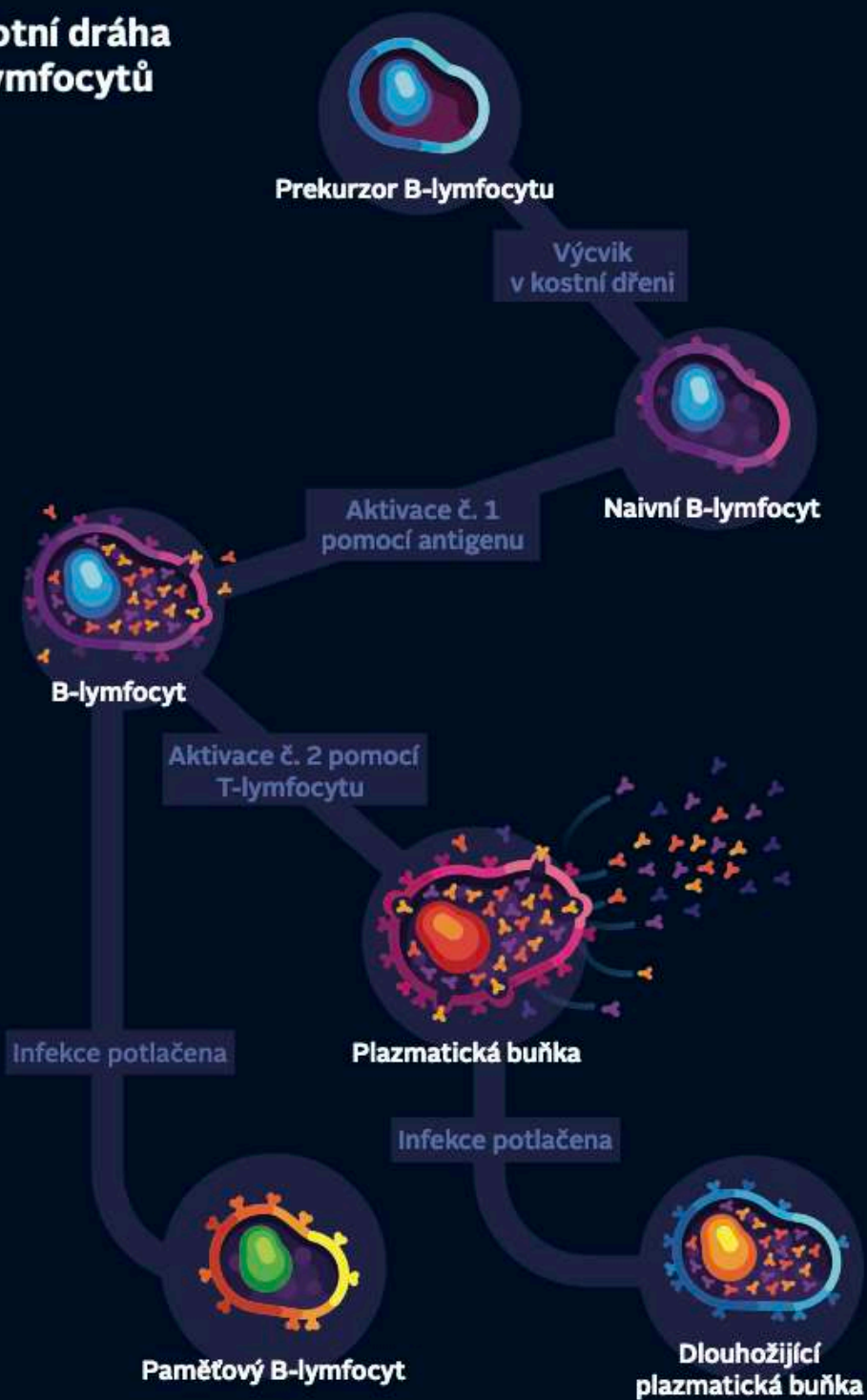

3. Aktivovaný pomocný T-lymfocyt se v lymfatické uzlině rychle namnoží a rozdělí se na dvě skupiny.

4. Jedna skupina se přesune na bojiště a převezme velení. Uvede makrofágy do vražedného režimu a rozhodne o tom, kdy je bitva u konce.

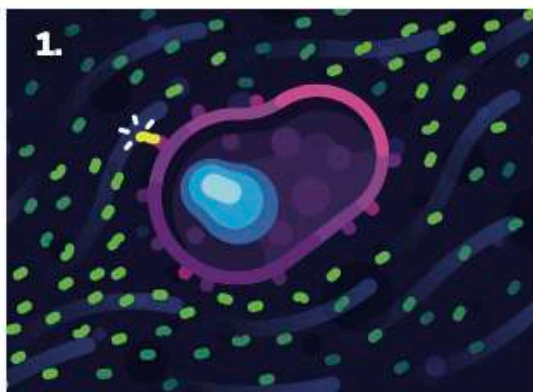
Životní dráha B-lymfocytů

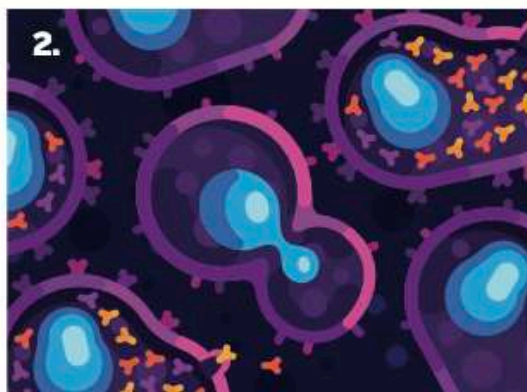
aurora

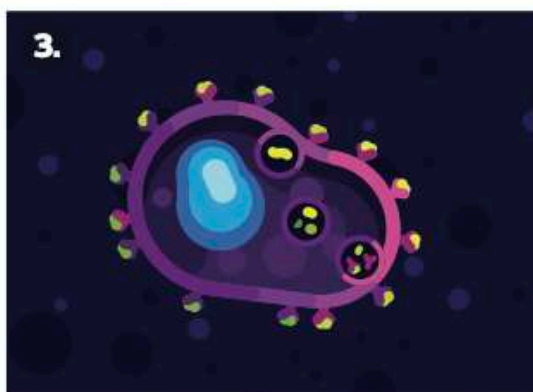
PUBLIXING

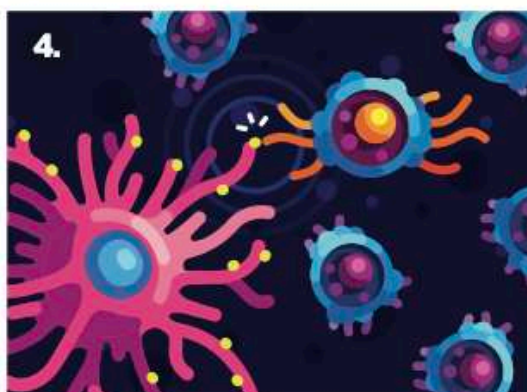
1. Antigeny z bojiště protékají lymfatickou uzlinou, kde se na ně připojí naivní B-lymfocyt.

2. Tím se B-lymfocyt částečně aktivuje a nadělá ze sebe spoustu kopií.

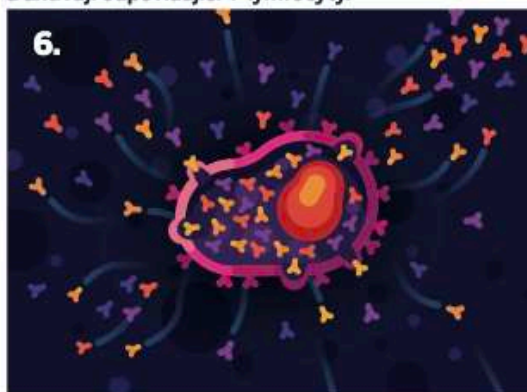
3. Následně B-lymfocyt rozštěpí antigeny na kousky a prezentuje je v molekulách MHC II.

4. Mezitím sbírají antigeny i dendritické buňky, prezentují je ve vlastních receptorech MHC II a aktivují odpovídající T-lymfocyty.

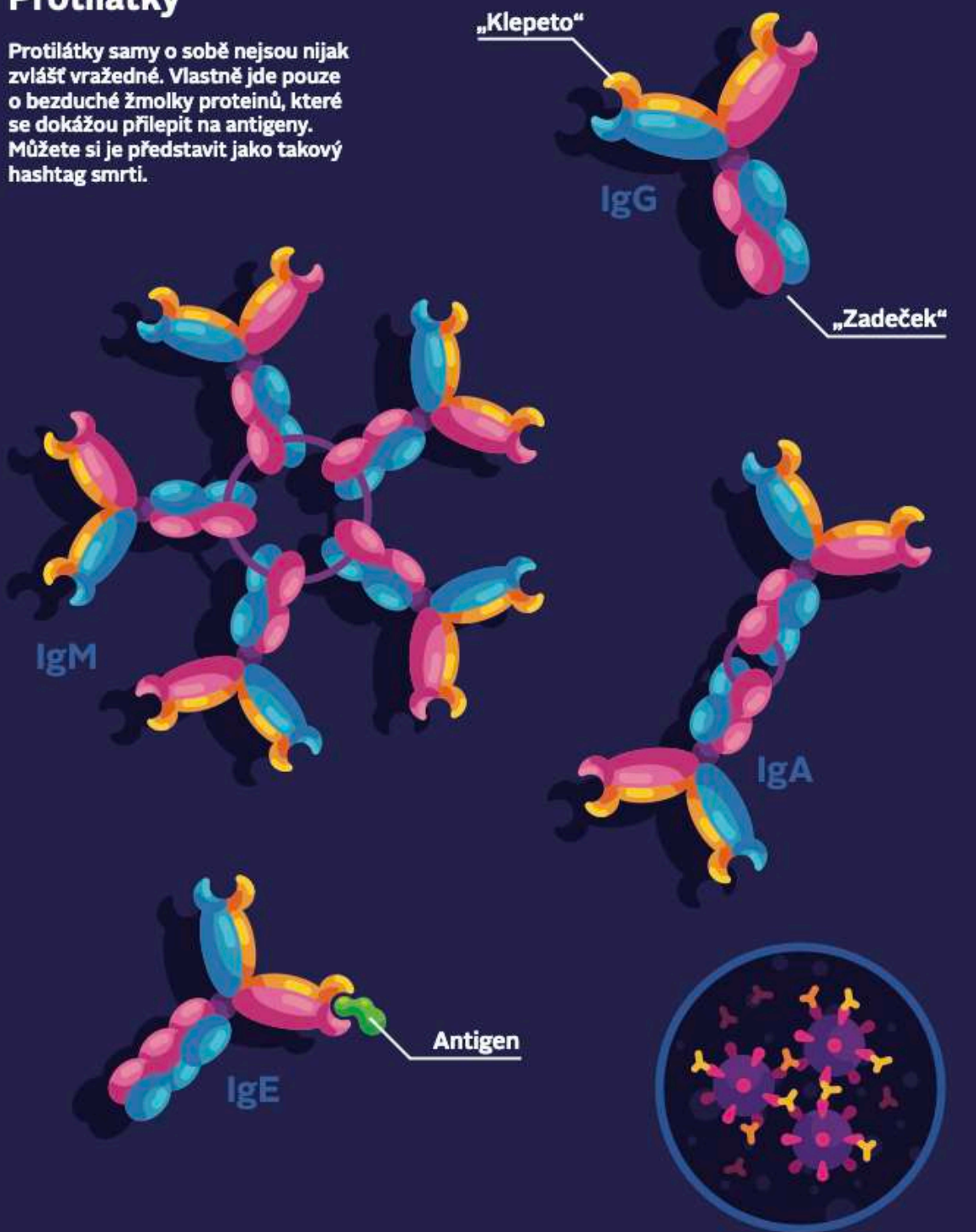
5. B-lymfocyt se setká s aktivovaným T-lymfocytem, který svým specifickým T-buněčným receptorem některý z nabízených antigenů rozpozná.

6. Z B-lymfocytu je teď plně aktivovaná plazmatická buňka!

Protilátky

Protilátky samy o sobě nejsou nijak zvlášť vražedné. Vlastně jde pouze o bezduché žmolky proteinů, které se dokážou přilepit na antigeny. Můžete si je představit jako takový hashtag smrti.

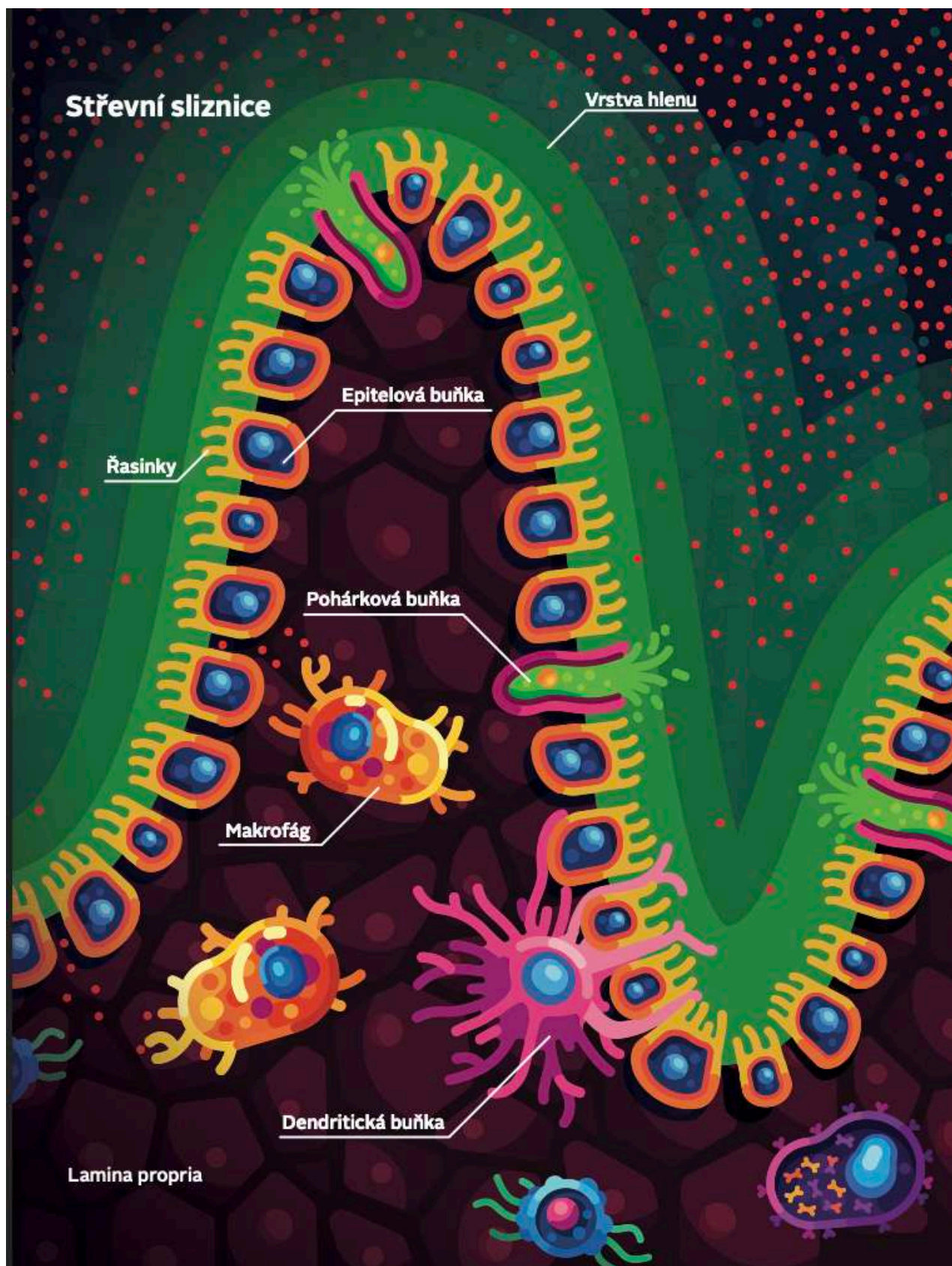
Protilátky (žluté) slepují viry dohromady

aurora

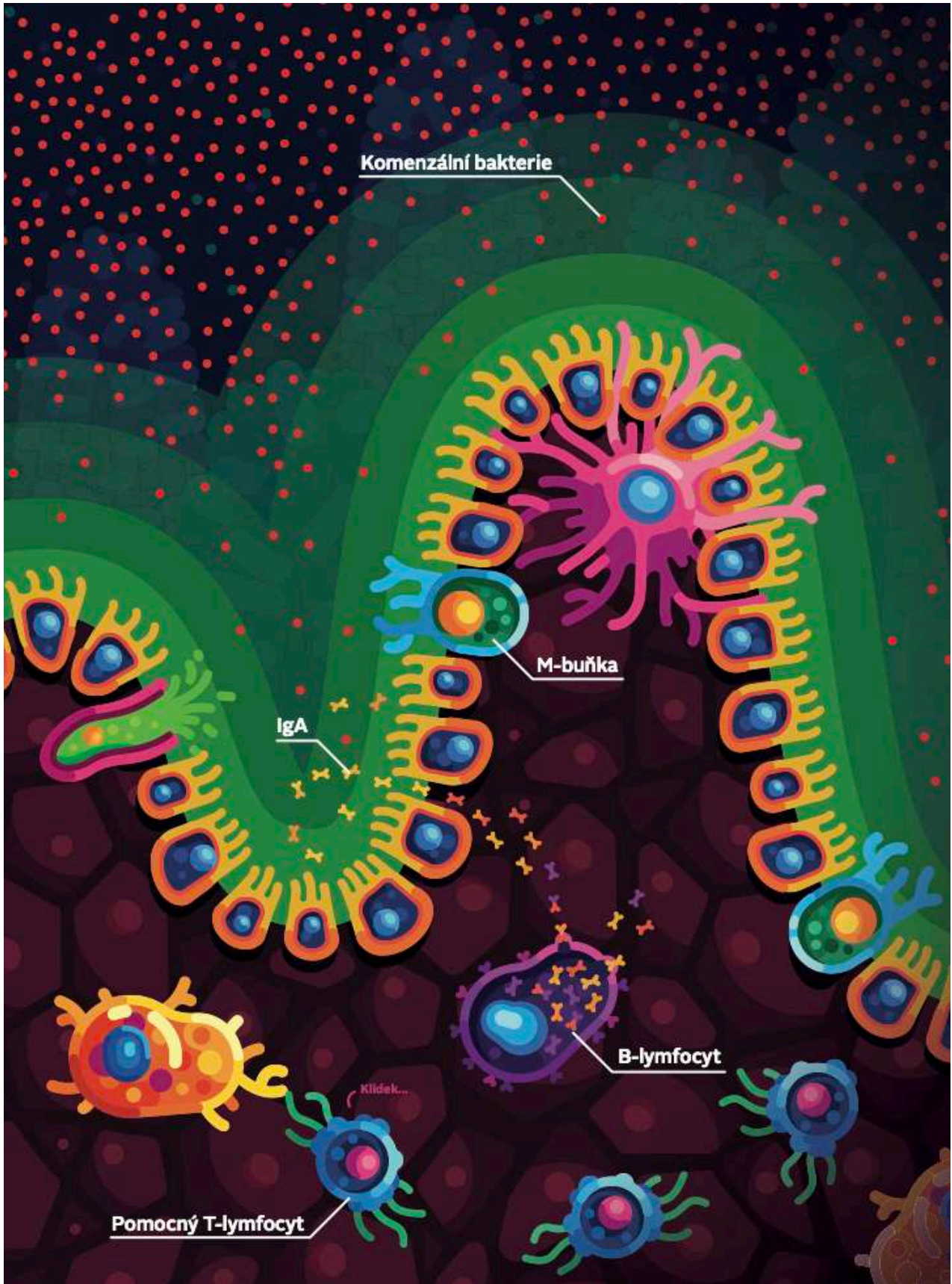
PUBLIXING

aurora

PUBLIXING

aurora

PUBLIXING

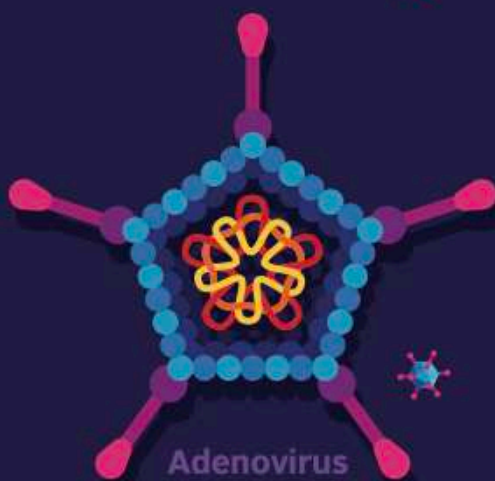
Různé viry

Viry z určitého pohledu platí za nejúspěšnější organismus na zeměkouli. Navíc vypadají docela vtipně.

- Spike protein
- Kapsida
- Lipidový obal
- DNA/RNA

Virus chřipky A

Adenovirus

Koronavirus
(SARS-CoV-2)

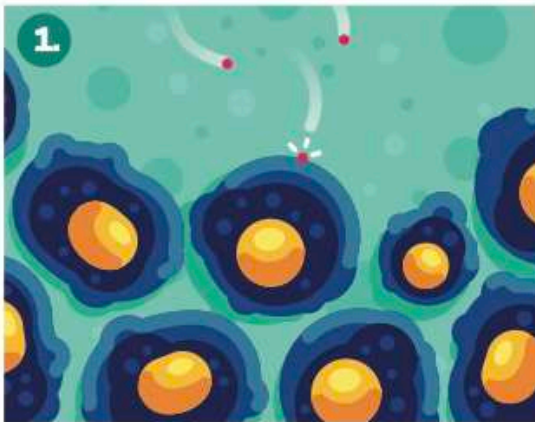
Virus Ebola

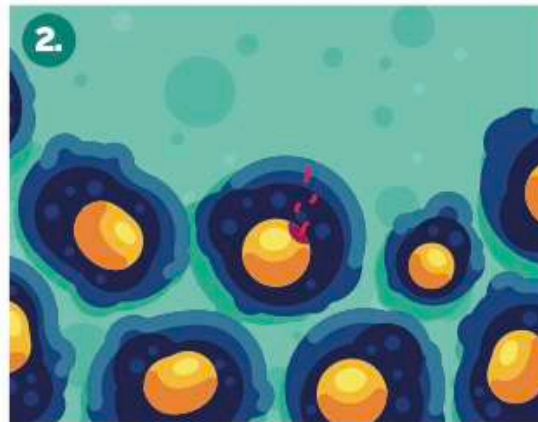
aurora

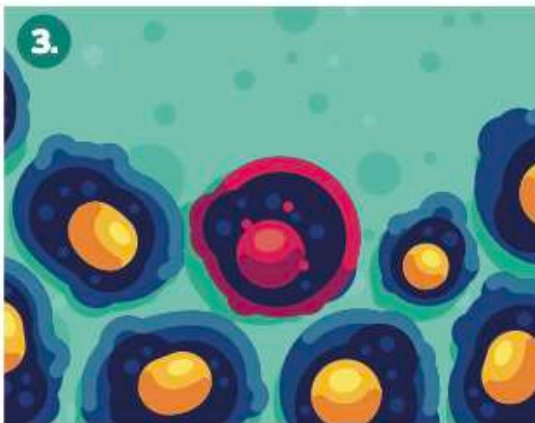
PUBLIXING

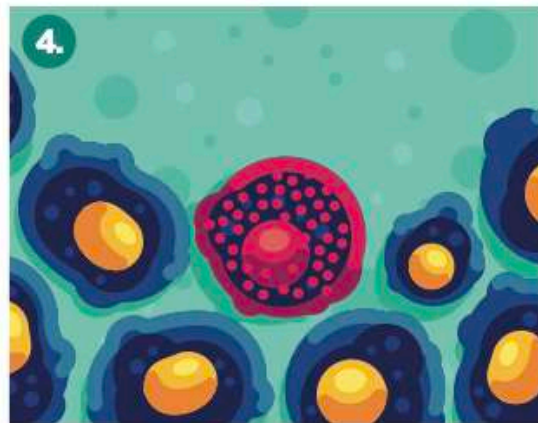
1. Virus se úspěšně připojí na buněčnou membránu.

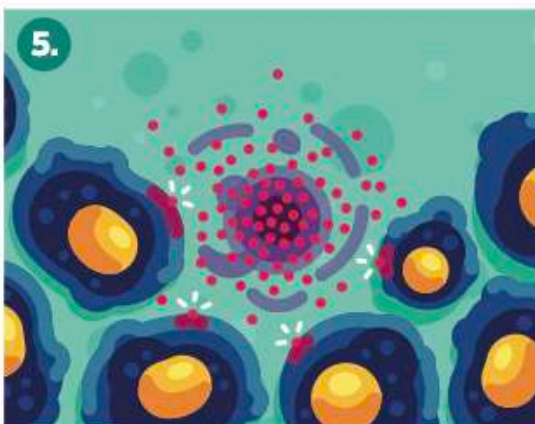
2. Zdárně pronikne dovnitř a buňku ovládne.

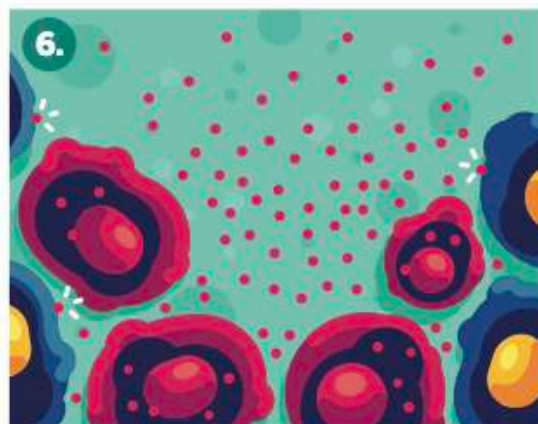
3. Využije zdroje buňky k tomu, aby vyrobil další viry.

4. Po čase je infikovaná buňka virů plná.

5. Buňka odumře, praskne a nové viry se rozletí po okolí.

6. Sousední buňky náporu podlehnu a cyklus se opakuje.

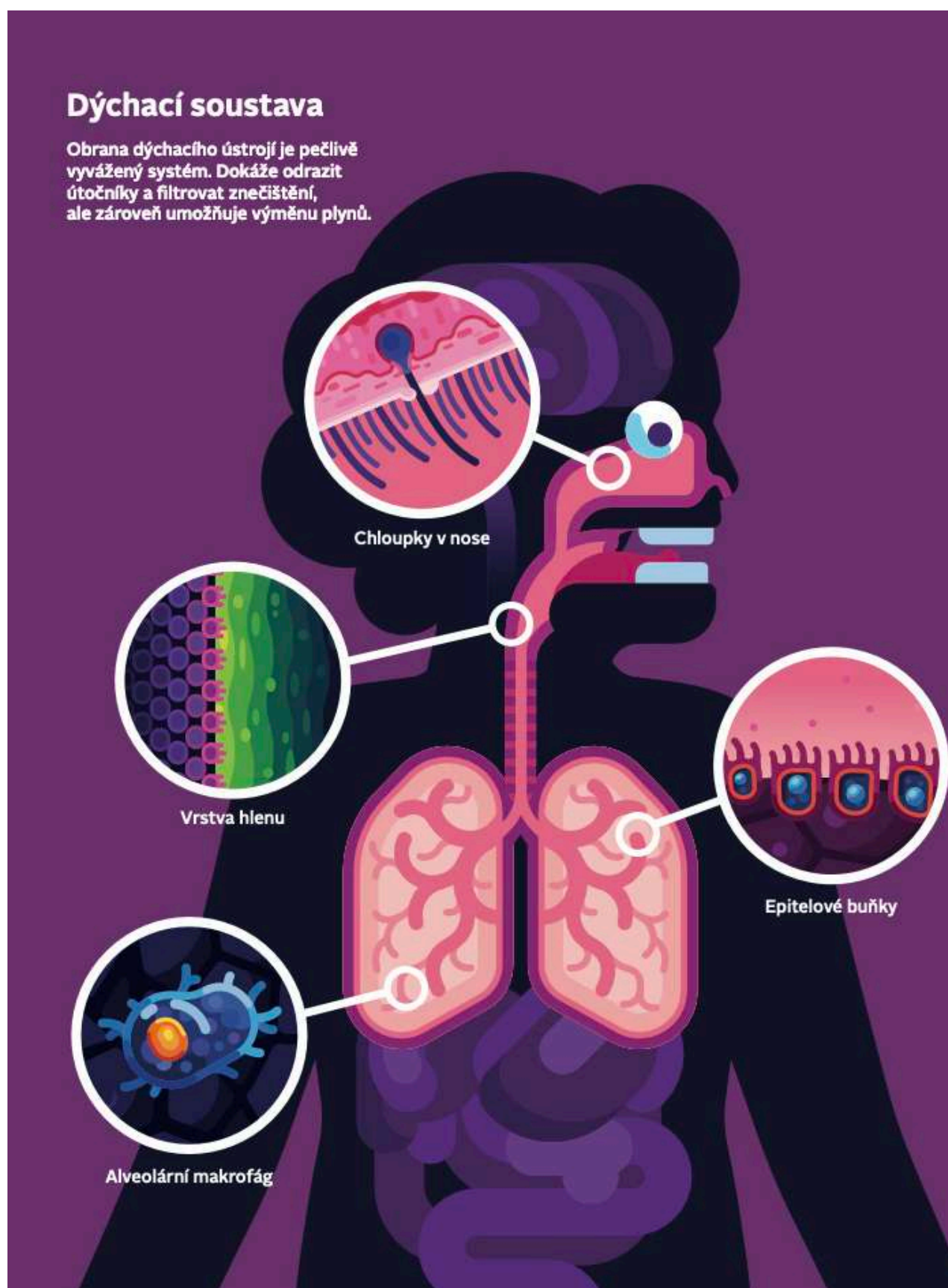
aurora

PUBLIXING

Dýchací soustava

Obrana dýchacího ústrojí je pečlivě vyvážený systém. Dokáže odrazit útočníky a filtrovat znečištění, ale zároveň umožňuje výměnu plynů.

aurora

PUBLIXING

Kašel

Ve vzduchu se rozprsknou stovky kapiček plné milionů virů. Větší kapénky záhy spadnou na zem, ale ty lehčí se nesou vzduchem a poměrně dlouho číhají na to, až je vdechnou náhodní kolemjdoucí.

Aerosol obsahující viry

aurora

PUBLIXING

Virus chřipky

1.

Membrána

2.

Receptor

3.

Průnik chřipkového viru do buňky

1. Epitelové buňky, vnitřní „kůže“, mají na povrchu receptory, ke kterým se viry chřipky A dokážou připojit.
2. Spike protein viru se zasune do buněčného receptoru jako klíč do zámku.
3. Buňka zabalí virus do úhledného balíčku, aby se mu po cestě nic nestalo, a vtáhne ho do sebe až ke svému jádru.

aurora

PUBLIXING

Interferony

Epitelové buňky se prostřednictvím vnitřních receptorů dozví, že jsou infikovány. Aby okolní buňky varovaly a získaly čas, vyloučí speciální cytokiny nazývané „interferony“. Jakmile sousední buňky interferony zachytí, zastaví produkci bílkovin, aby nákazu zpomally.

Infikovaná buňka

Interferony

Plazmacytoïdní
dendritická buňka

aurora

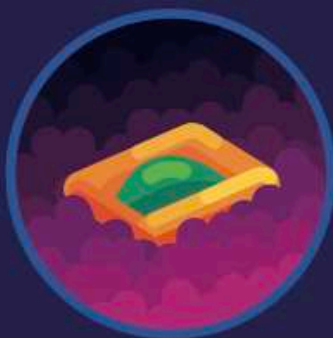
PUBLIXING

MHC I: Okno do buněčné duše

Molekula MHC I staví náhodné proteiny z vnitřku buňky na odív vnějšímu světu. Díky tomu jsou zvenčí vidět hrozby, jako je virová infekce.

Molekula MHC I

Prezentace antigenu

Nachází se v každé tělní buňce s buněčným jádrem.

MHC II: Rohlík

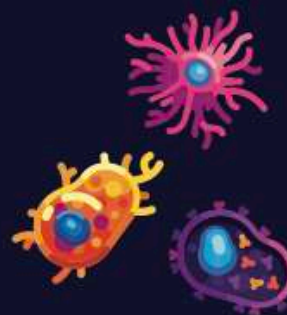
Molekula MHC II prezentuje antigeny ostatním imunitním buňkám, aby je aktivovala nebo stimulovala.

Molekula MHC II

Prezentace antigenu

Nachází se jen v dendritických buňkách, makrofázích a B-lymfocytech.

aurora

PUBLIXING

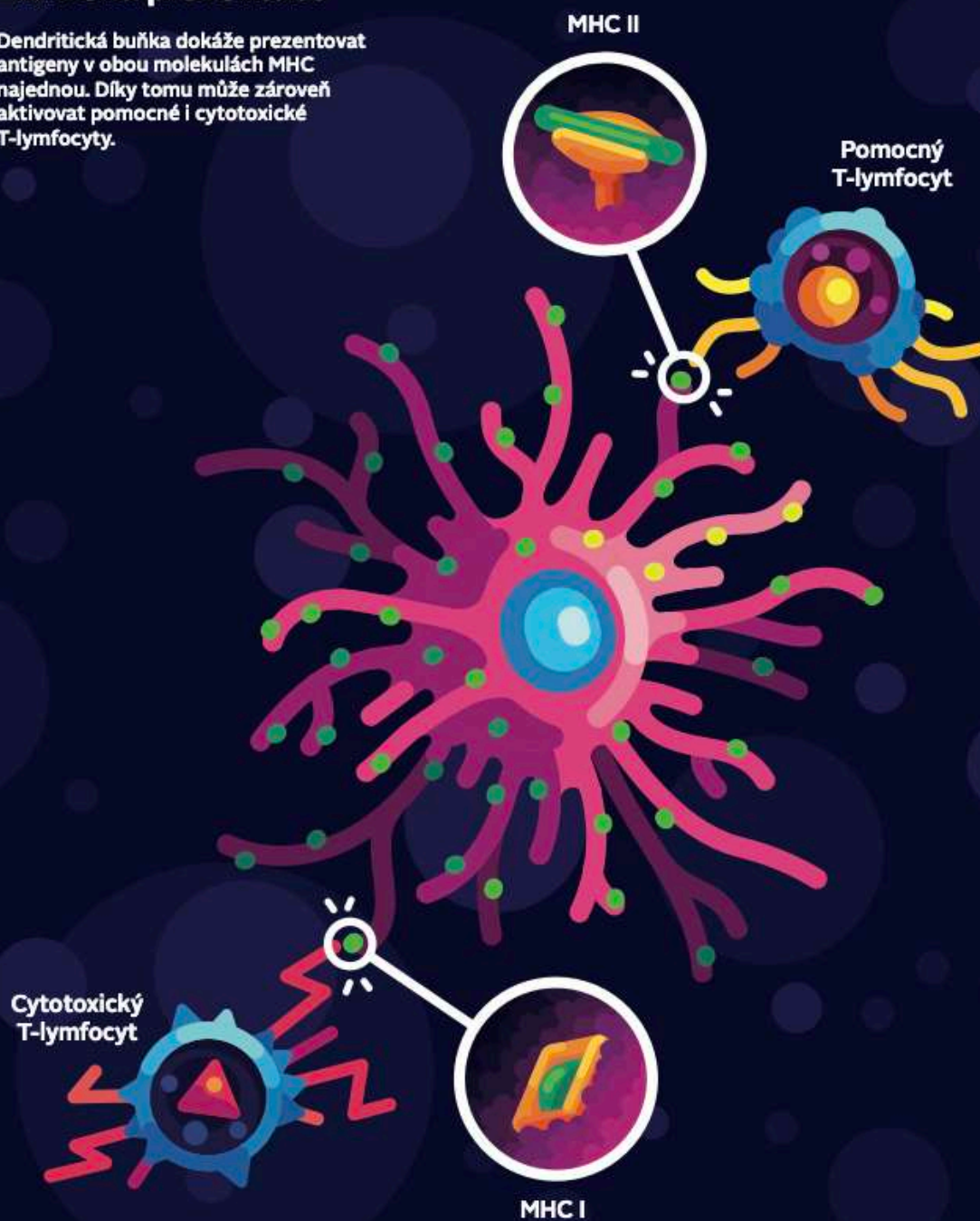
aurora

PUBLIXING

Zkřížená prezentace

Dendritická buňka dokáže prezentovat antigeny v obou molekulách MHC najednou. Díky tomu může zároveň aktivovat pomocné i cytotoxické T-lymfocyty.

aurora

PUBLIXING

Sériové zabíjení

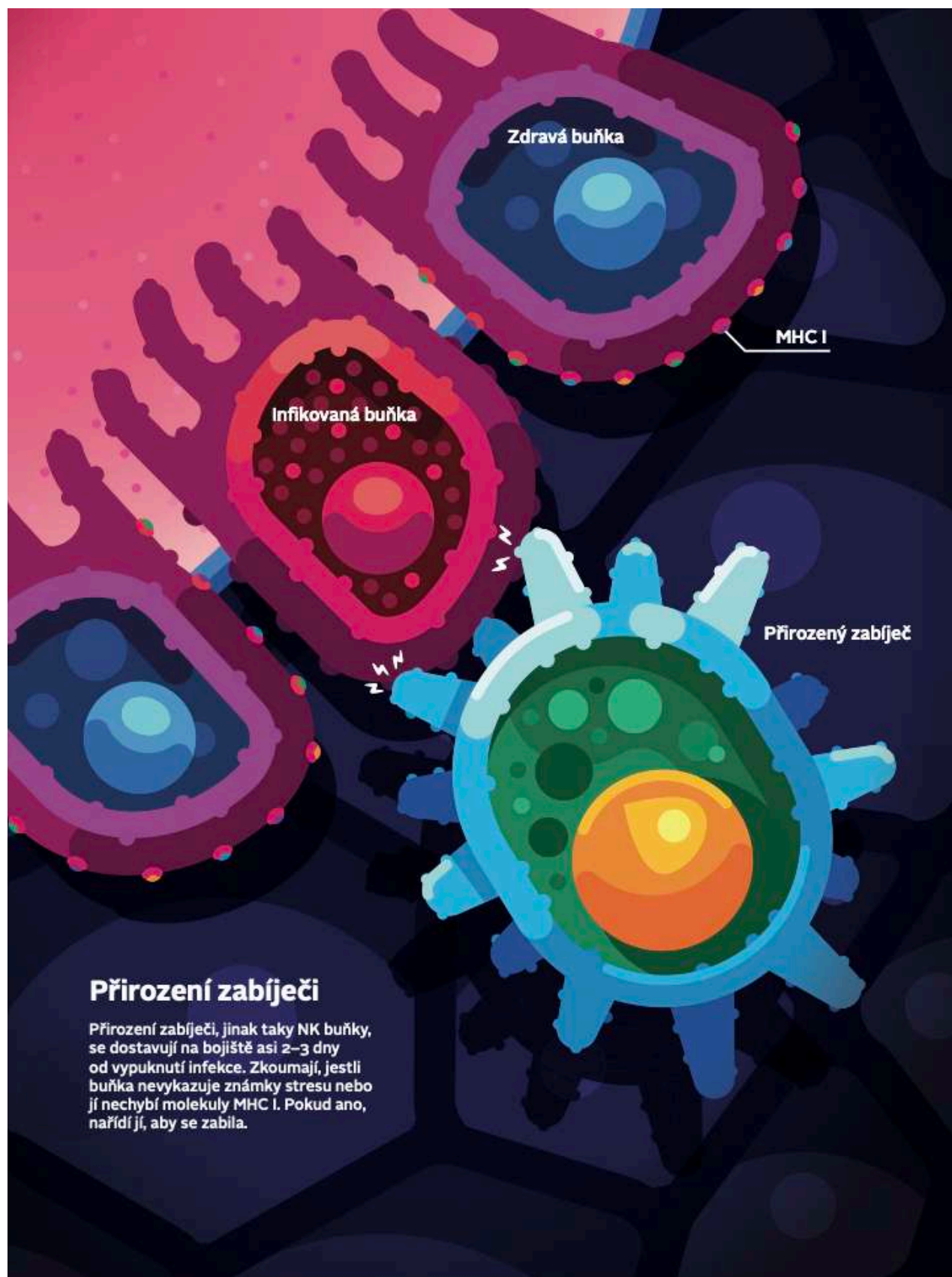
- 1.** Cytotoxické T-lymfocyty prohlížejí receptory MHC I epitelových buněk.
- 2.** Objeví-li v buněčných výlohách antigeny virů, nařídí buňce, aby se zabila.
- 3.** Započne programovaná buněčná smrt (apoptóza) a buňka se rozpadne do balíčků, které v sobě uvězní virové částice.
- 4.** Pozůstatky mrtvé buňky včetně virů pohltí makrofág.

aurora

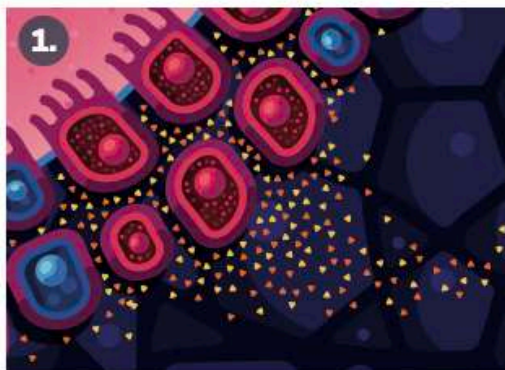
PUBLIXING

aurora

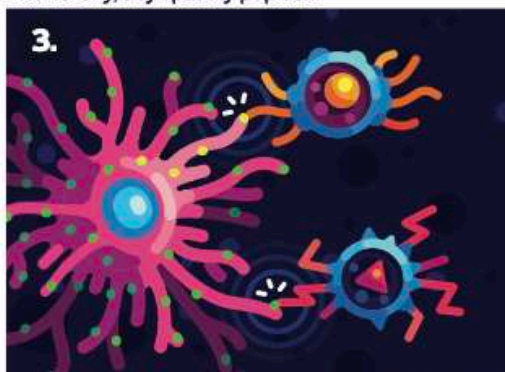
PUBLIXING

1. Dýchací sliznici infikoval virus, který se milionkrát rozmnožil. Nakažené epitelové buňky vylučují interferony, aby spustily poplach.

2. Po dvou až třech dnech se objeví přirození zabíječi a začnou infikované a vystresované buňky likvidovat.

3. Dendritické buňky vzorkují bitevní pole a pak se přemístí do lymfatických uzlin, kde aktivují cytotoxické i pomocné T-lymfocyty.

4. Na bojiště vtrhnou aktivované cytotoxické T-lymfocyty a nařizují nakaženým buňkám sebevraždu. Makrofágy odklízejí pozůstatky.

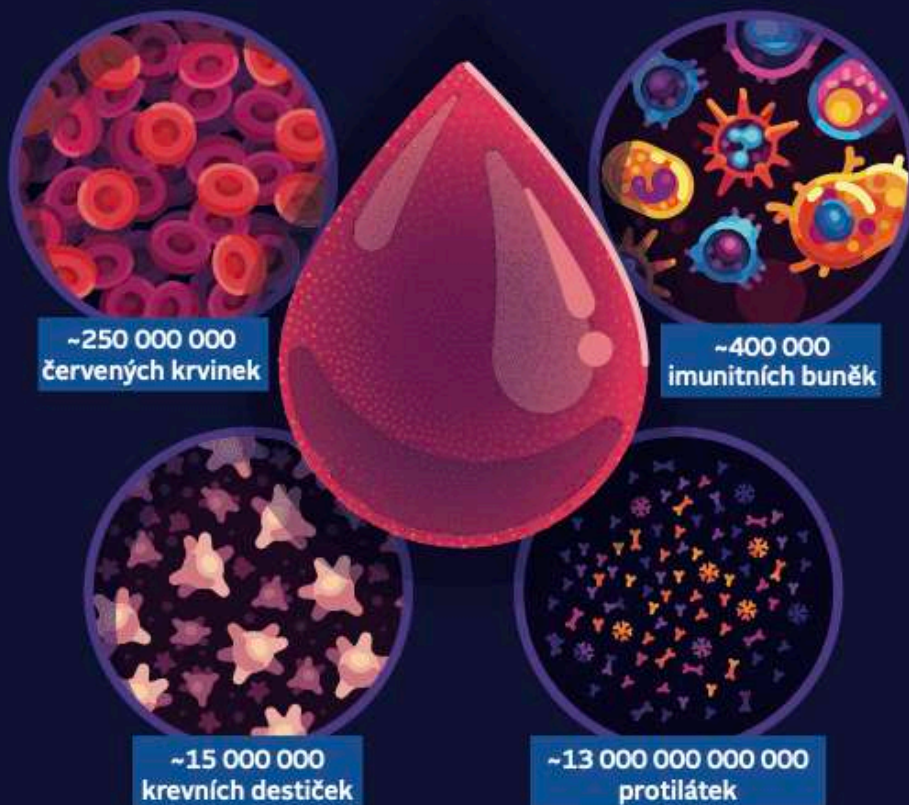

5. Miliony protilátek vyrobených aktivovanými B-lymfocyty slepují viry dohromady, brání jim ve vstupu do dalších buněk nebo je uvězní na hostitelské membráně.

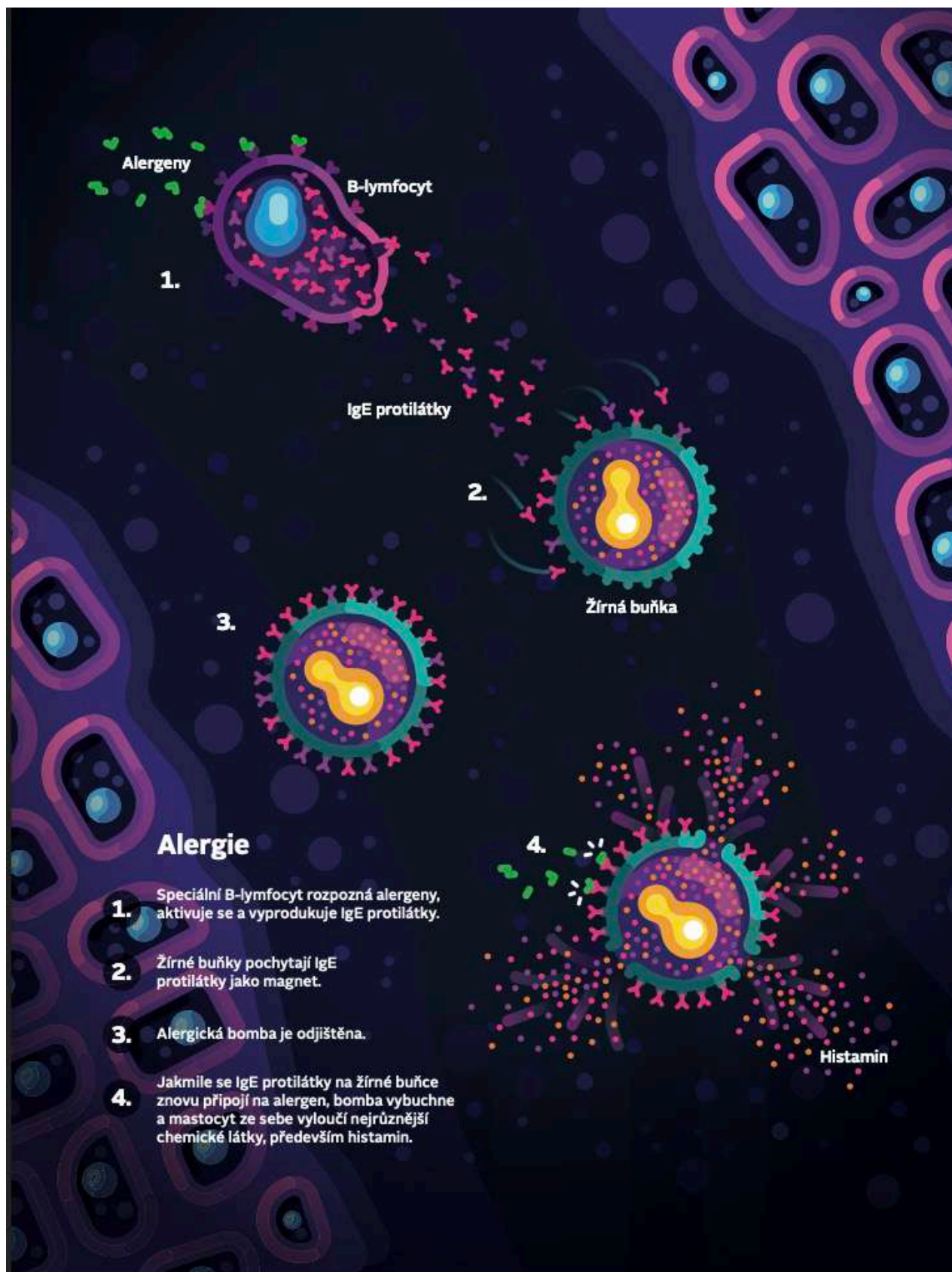
6. Je dobojováno a většina virů byla odstraněna. Teď je potřeba imunitní systém zase odstavit, než napáchá hrozivé škody.

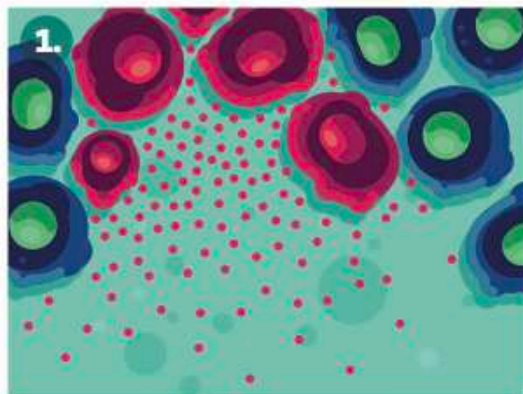
Jedna kapka krve

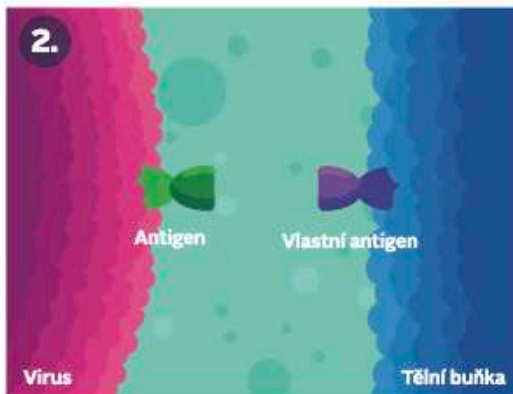
Složení krve:

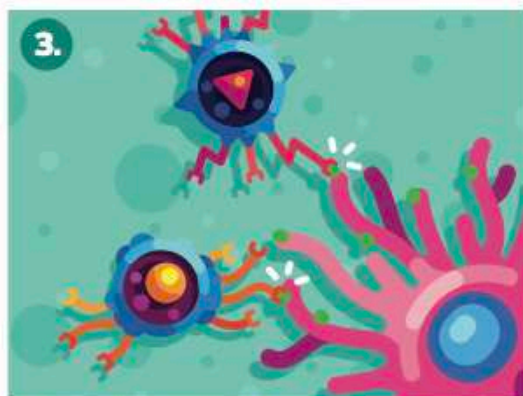

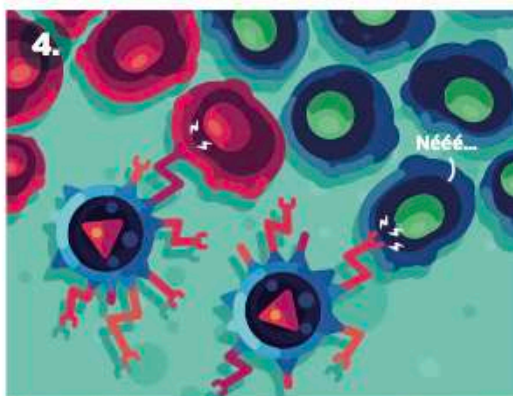
1. Všechno začíná tím, že patogen infikuje tělo.

2. Virus má antigen, který se podobá vlastnímu antigenu.

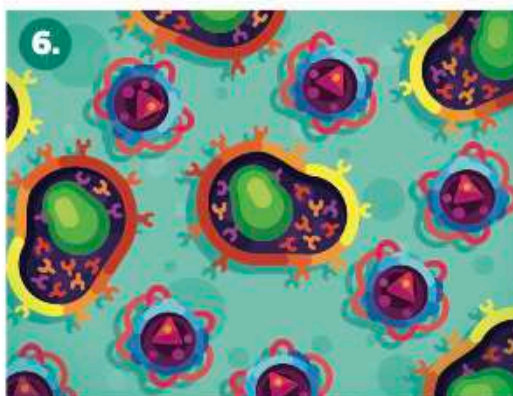
3. Po odebrání vzorků z bojiště aktivuje dendritická buňka T-lymfocyty, které se dokážou napojit na antigen i vlastní antigen.

4. Cytotoxické T-lymfocyty začnou zabíjet nejen nakažené buňky, ale taky ty zdravé, které prezentují vlastní antigen.

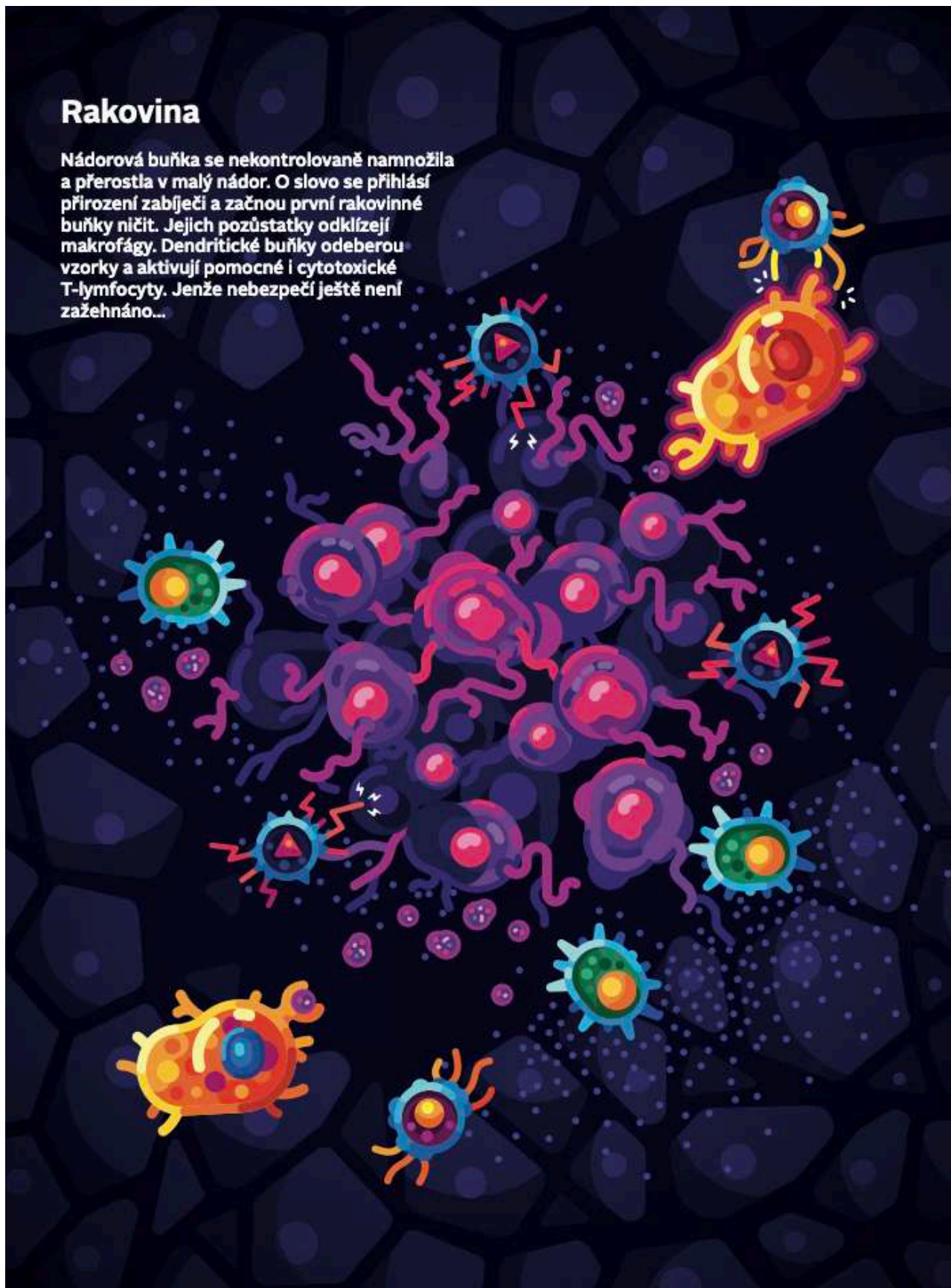
5. Mezitím pomocné T-lymfocyty aktivují B-lymfocyty. Jakmile se B-lymfocyty vyladí, vyloučí autoprotilátky, které se přichytí na vlastní buňky a označí je k likvidaci.

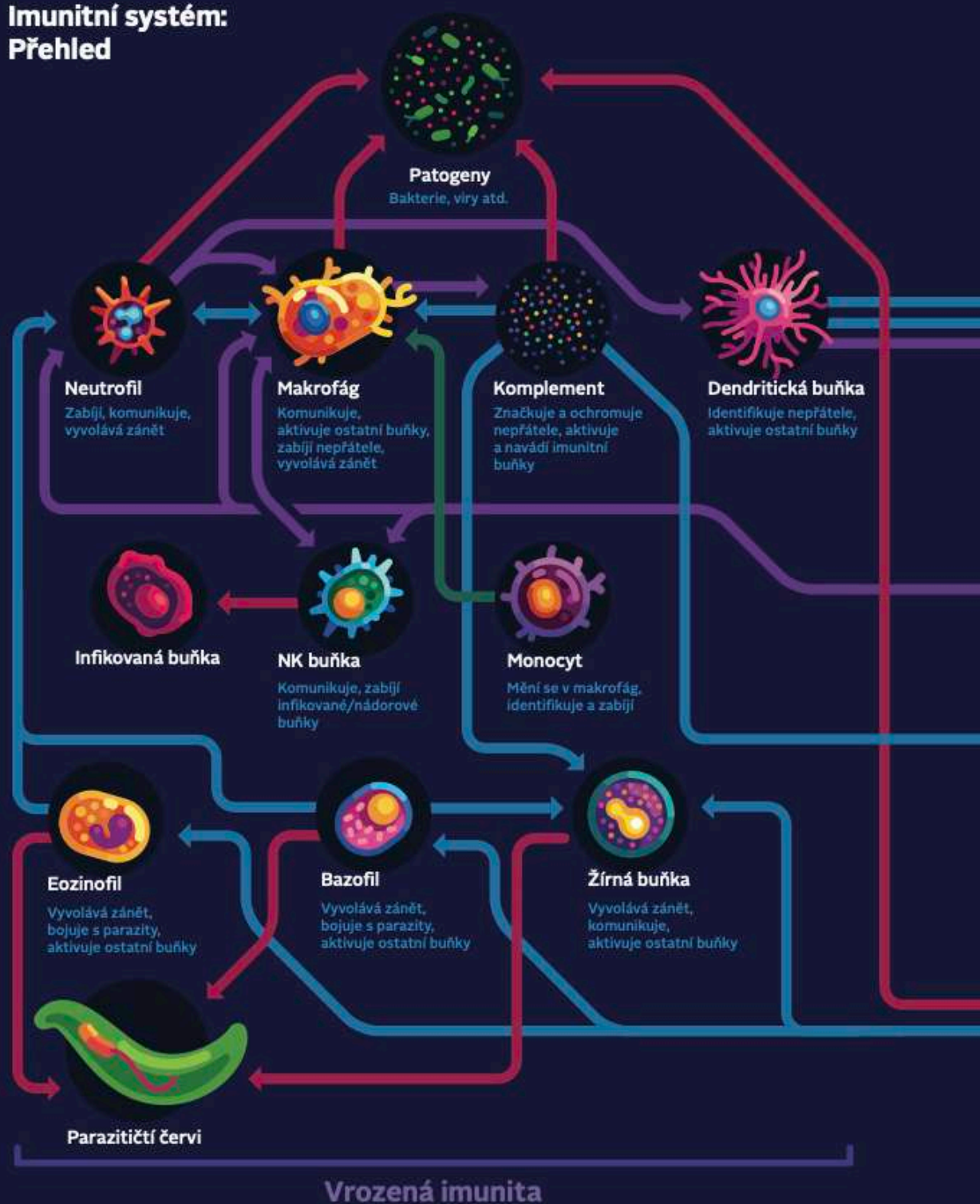
6. Když se z B-lymfocytů a cytotoxických T-lymfocytů stanou paměťové buňky, autoimunitní odpověď přejde v chronické autoimunitní onemocnění.

Rakovina

Nádorová buňka se nekontrolovaně namnožila a přerostla v malý nádor. O slovo se přihlásí přirození zabijáci a začnou první rakovinné buňky ničit. Jejich pozůstatky odklízejí makrofágy. Dendritické buňky odeberou vzorky a aktivují pomocné i cytotoxické T-lymfocyty. Jenže nebezpečí ještě není zažehnáno...

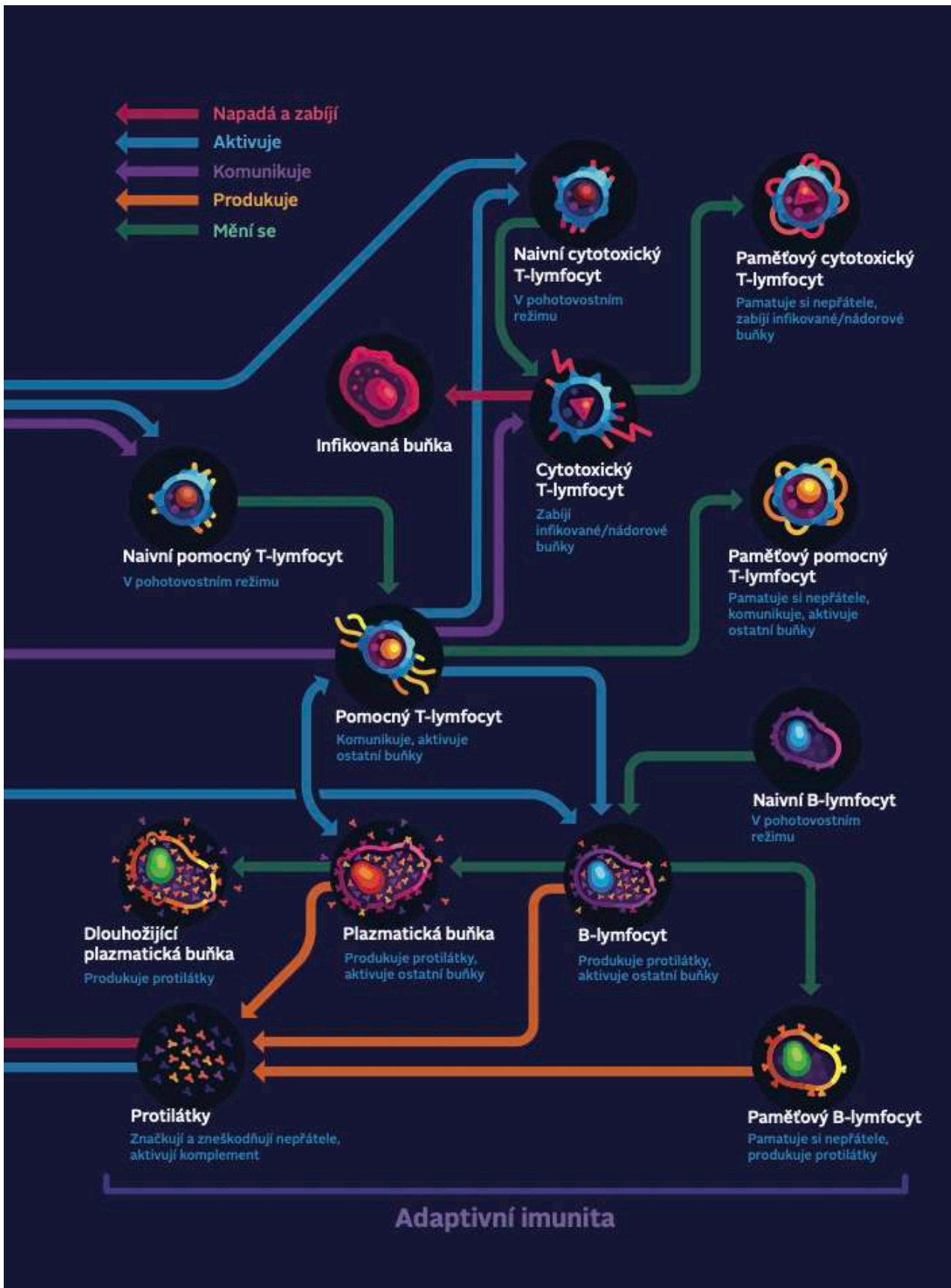
Imunitní systém: Přehled

aurora

PUBLIXING

aurora

PUBLIXING

ZDROJE

Podrobnou bibliografii článků a publikací použitých při rešerších najdete on-line na adrese: <https://kur-zgesagt.org/immune-book-sources/> .

aurora

PUBLIXING